

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну
(повне найменування інституту, назва факультету)

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу
(повна назва кафедри)

Дипломна магістерська робота

на тему: Організаційні та методичні засади обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів підприємства

Виконала: студентка групи МгЗМОК-21
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньої програми

Міжнародний облік та аудит-консалтинг

Саміра АБДУЛЛАЄВА

Керівник Ольга БУНДА

Рецензент Олена ГРИГОРЕВСЬКА

Київ 2022

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Інститут, факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва)

Освітня програма Міжнародний облік та аудит-консалтинг

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів та бізнес-консалтингу

проф. Ірина ТАРАСЕНКО

«__» _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Абдуллаєвої Саміри

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Організаційні та методичні засади обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів підприємства

Науковий керівник роботи к.е.н., доц. Бунда О.М.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «28» вересня 2022 року № 180-уч

2. Строк подання студентом роботи 01.11.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи законодавчі документи, нормативно-правові акти, фінансова звітність, облікові регістри, первинні документи та інша документація ТОВ «КОМІНВЕСТ», фахові статті, монографії, посібники, підручники, періодичні видання.

4. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити) економічна сутність, класифікація і оцінка виробничих запасів; нормативно-правове регулювання здійснення операцій із виробничими запасами; аналіз основних показників діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ»; формування методики економічного аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»; оцінка використання виробничих запасів та їх вплив на результати роботи ТОВ «КОМІНВЕСТ»; організація обліку на ТОВ «КОМІНВЕСТ»; порядок відображення в фінансовому обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»; порядок формування управлінської звітності щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»; вплив системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на ТОВ «КОМІНВЕСТ»; організація аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»; методика аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

5. Консультанти розділів дипломної магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	19.09.2022р.	19.09.2022р.
Розділ 1	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	21.09.2022р.	21.09.2022р.
Розділ 2	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	30.09.2022р.	30.09.2022р.
Розділ 3	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	10.10.2022р.	10.10.2022р.
Розділ 4	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	20.10.2022р.	20.10.2022р.
Загальні висновки	Ольга БУНДА, доц., к.е.н.	28.10.2022р.	28.10.2022р.

6. Дата видачі завдання 19.09.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломного магістерської роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	19.09.2022р.- 20.09.2022р.	
2	Розділ 1. Економіко-правові засади здійснення операцій з виробничими запасами	21.09.2022р.- 29.09.2022р.	
3	Розділ 2. Аналіз ефективності використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»»	30.09.2022р.- 09.10.2022р.	
4	Розділ 3. Організація і методика обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»	10.10.2022р.- 19.10.2022р.	
5	Розділ 4. Організація і методика аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»	20.10.2022р.- 27.10.2022р.	
6	Загальні висновки	28.10.2022р.- 29.10.2022р.	
7	Оформлення дипломної магістерської роботи (чистовий варіант)	30.10.2022р.- 01.11.2022р.	
8	Здача дипломної магістерської роботи на кафедру для рецензування (за 14 днів до захисту)	01.11.2022р.	
9	Перевірка дипломної магістерської роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)		
10	Подання дипломної магістерської роботи у відділ магістратури для перевірки виконання додатку до індивідуального навчального плану (за 10 днів до захисту)		
11	Подання дипломної магістерської роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)		

Студентка

Саміра АБДУЛЛАЄВА

(підпис)

Науковий керівник роботи

Ольга БУНДА

(підпис)

Директор НМЦУПФ

Олена ГРИГОРЕВСЬКА

(підпис)

АНОТАЦІЯ
до магістерської роботи С. Абдуллаєвої
«Організаційні та методичні засади обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів
підприємства»

Дипломна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «КОМІНВЕСТ» в частині операцій, які пов'язані з формуванням обліково-аналітичної інформації про стан обліку, аналізу та аудиту наявності і руху виробничих запасів.

У роботі розкрито організацію і методику обліку, аналізу і аудиту операцій з виробничими запасами. Перший розділ визначає економіко-правові засади операцій з виробничими запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ». В другому розділі розглянуто характеристику діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» та обґрунтовано проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ». Третій розділ розглядає організацію і методику обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ». В четвертому розділі охарактеризовано проведення аудиторської перевірки виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Запропоновано управлінська звітність щодо виробничих запасів; створити службу внутрішнього аудиту на ТОВ «КОМІНВЕСТ», розроблено Положення про службу внутрішнього аудиту ТОВ «КОМІНВЕСТ» та посадова інструкція внутрішнього аудитора.

Ключові слова: виробничі запаси, облік виробничих запасів, аудит виробничих запасів, аналіз виробничих запасів.

ANNOTATION
for master's work Abdullayeva S.
«Organizational and methodical principles of accounting, analysis and audit of production
stocks of the enterprise»

The thesis consists of an introduction, four chapters, general conclusions, a list of used sources and appendices.

The object of the study is the economic activity of "COMINVEST" LLC in terms of operations related to the formation of accounting and analytical information on the state of accounting, analysis and audit of the availability and movement of production stocks.

The work describes the organization and methodology of accounting, analysis and audit of operations with production stocks. The first section defines the economic and legal principles of operations with production stocks of "COMINVEST" LLC. In the second section, the characteristics of the activities of "COMINVEST" LLC are considered and the analysis of the efficiency of the use of production stocks at "COMINVEST" LLC is substantiated. The third section examines the organization and method of accounting for production stocks of "COMINVEST" LLC. The fourth chapter describes the audit of production stocks of "COMINVEST" LLC.

Management reporting on production stocks is proposed; to create an internal audit service at "COMINVEST" LLC, the Regulations on the internal audit service of "COMINVEST" LLC and the job description of the internal auditor were developed.

Keywords: production stocks, accounting of production stocks, audit of production stocks, analysis of production stocks.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ.....	9
1.1. Економічна сутність виробничих запасів підприємства	9
1.2. Класифікація і оцінка виробничих запасів підприємства	16
1.3. Нормативно-правове регулювання здійснення операцій із виробничими запасами	25
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	32
2.1. Аналіз основних показників діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	32
2.2. Формування методики економічного аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	48
2.3. Оцінка використання виробничих запасів та їх вплив на результати роботи ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	54
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	63
3.1. Організація обліку на ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	63
3.2. Порядок відображення в фінансовому обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	72
3.3. Порядок формування управлінської звітності щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	80
Висновки до розділу 3.....	85
РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	86
4.1. Вплив системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	86
4.2. Організація аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	92
4.3. Методика аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».....	100
Висновки до розділу 4.....	106
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	110
ДОДАТКИ.....	116

ВСТУП

В сучасних умовах здійснення господарської діяльності в Україні і у світі дедалі більшої уваги необхідно приділяти забезпеченню матеріальними ресурсами виробничих процесів. Запаси підприємства формують основну частину матеріальних витрат підприємств, їх вартість суттєво впливає на формування собівартості виготовленої продукції та наданих послуг. Для забезпечення основної мети функціонування суб'єкта господарювання необхідно правильно організувати облік, аналіз та контроль за збереженням та рухом запасів.

Актуальність теми полягає у дослідженні операцій з виробничими запасами для ефективного управління діяльністю підприємства. Інформація щодо виробничих запасів є важливою при формуванні витрат підприємства і визначенні фінансових результатів діяльності підприємства.

Дослідженням виробничих запасів здійснювали такі науковці як: А.В. Бодюк, Ф. Ф. Бутинець, О. В. Глібка, В. В. Ковальов, С. Ф. Голов, Я. А. Гончарук, Г. О. Дарманська, І. А. Карабаза, І. Г. Костирко, Л. П. Кулаковська, М. В. Кужельний, С. Г. Михалевич, М. В. Лінник, О. В. Мурашко, В. В. Новодворська, Ю. В. Піча, О. М. Приймачок, О. А. Петрик, М. С. Пушкар, Г. В. Савицька, М., В. В. Сопко, Л. К. Сук, Н. М. Ткаченко. Але дослідження теоретичних положень та діючої практики щодо виробничих запасів підприємства потребують більш детального вивчення та удосконалення суперечливих питань.

Метою роботи є дослідження організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів. Досягнення поставленої мети передбачає обґрунтування, формулювання і виконання таких завдань:

- розгляд економічної сутності виробничих запасів; систематизація класифікаційних ознак щодо виробничих запасів;
- дослідження нормативно-правової інформації щодо обліку, аудиту і аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- проведення аналітичних процедур щодо основних показників господарської діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ»;

- висвітлення організації та методики аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»; оцінка використання виробничих запасів та їх вплив на результати роботи ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- дослідження організації системи обліку на ТОВ «КОМІНВЕСТ»
- характеристика порядку відображення в фінансовому обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- висвітлення формування управлінської звітності щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- дослідження впливу системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на ТОВ «КОМІНВЕСТ»
- висвітлення організації аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- дослідження методики аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «КОМІНВЕСТ» щодо операцій, які пов'язані із формуванням релевантної інформації про стан системи бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту стосовно виробничих запасів.

Предметом дослідження є сукупність організаційно-методичних аспектів та практико-орієнтованих рекомендацій щодо вдосконалення системи облікових, аналітичних та аудиторських процедур щодо операцій із виробничими запасами в процесі здійснення управління підприємством.

В процесі магістерського дослідження були застосовані такі загальнонаукові методи, як: метод аналізу (деталізація і розподіл об'єкта дослідження на певні складові елементи); методи індукції та дедукції, аналогії та абстрагування (дослідження аспектів бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів); аналітичні розрахунки (дослідження облікової інформації щодо виробничих запасів і інструментарію проведення таких розрахунків); метод порівняння (дослідження даних діяльності підприємства, їх динаміка); графічний (табличний) – для наочного зображення результатів проведеного дослідження.

Інформаційною базою при написанні магістерської роботи стали: нормативно-правова документація щодо функціонування систем обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів на підприємстві, монографії, підручники, посібники, статті з фахових журналів щодо предмету дослідження, статистична інформація Державної служби статистики України, документація та фінансова звітність ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.

Наукова новизна отриманих результатів магістерської роботи полягає в обґрунтуванні і вдосконаленні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення організаційно-методичних аспектів щодо операцій із виробничими запасами в управлінні ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Апробація результатів магістерської дипломної роботи:

- ORGANIZATION OF THE ENTERPRISE`S PRODUCTION INVENTORIES AUDIT / O. M. Bunda, S. Abdullayeva // VII International Scientific and Practical Conference «Innovative areas of solving problems of science and practice», November 8-11, 2022, Oslo, Norway. 2022. P.86-89
- Аналітичні процедури щодо виробничих запасів підприємства: сучасний аспект економічного розвитку / О. М. Бунда, С. Абдуллаєва // Міжнародна науково-практична конференція «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд» , м. Дніпро, 4 листопада 2022 року. – Дніпро : УМСФ, 2022.
- стаття у фаховому науково-практичному журналі «Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку» - ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE ANALYSIS OF PRODUCTION INVENTORIES OF THE ENTERPRISE. / Bunda O. M., Abdullayeva S. / Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2022. - № 30.

Практична цінність результатів магістерського дослідження полягає у вдосконаленні методичних і практичних аспектів системи обліку, аналізу і аудиту діяльності підприємства з метою підвищення своєчасності, достовірності та оперативності формування і обробки інформації щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

1.1. Економічна сутність виробничих запасів підприємства

Підвищення ефективного функціонування підприємств у сучасних ринкових умовах залежить від раціонального використання наявних ресурсів: трудових, матеріальних, які в сукупності з необоротними активами становлять виробничі ресурси. Матеріальні ресурси підприємства є такими засобами виробництва, які включатимуть засоби праці і предмети праці.

Поняття виробничих запасів підприємства відрізняється від поняття матеріальних виробничих ресурсів. Поняття матеріальних виробничих ресурсів є більш узагальюючим, ніж виробничі запаси (рис. 1.1).

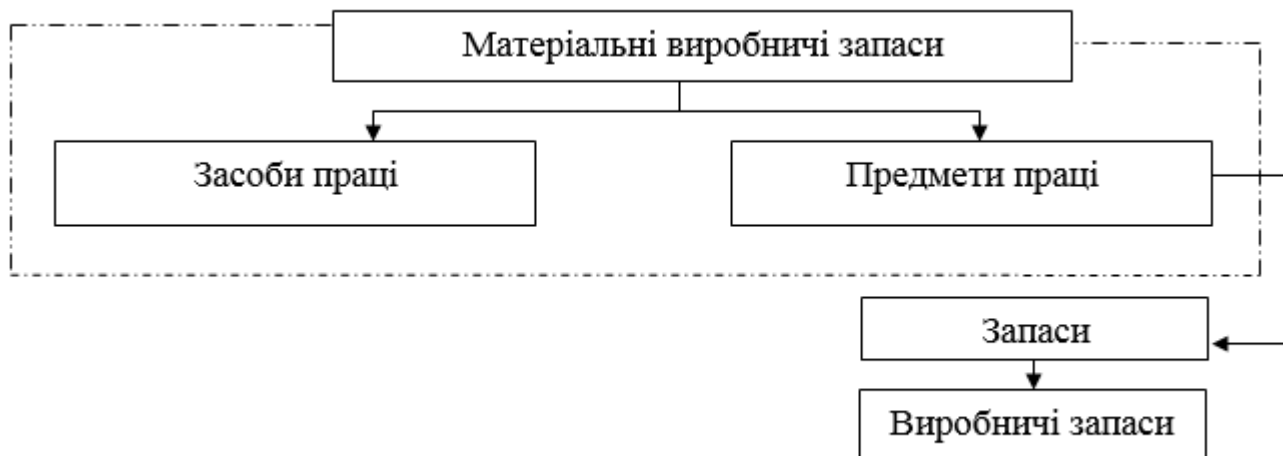

Рис. 1.1. Виробничі запаси підприємства у складі ресурсів

У теоретичному сенсі виробничі запаси є предметами праці, які тільки одноразово використовують у процесі виробництва, і їх вартість повністю переноситься на готову продукцію. В контексті бухгалтерського обліку значну частину предметів праці вважають виробничими запасами. Однак поняття

матеріальних і виробничих запасів до сих пір є дискусійним і по різному розглядається в дослідженнях науковців.

Проблема ефективного використання матеріальних ресурсів у виробництві передбачає детальний розгляд економічної сутності поняття „матеріальні ресурси” (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Погляди науковців на поняття «матеріальні ресурси»

Автор	Поняття, визначення
1	2
Блакита Г. В.	Складовою виробничих ресурсів є матеріальні ресурси, які представляють комплекс речових елементів, що призначені для обробки в процесі виробництва за допомогою засобів праці»
Білоусько В. С..	Об'єктом обліку матеріалів є предмети праці, призначені для виробничо-господарського використання, а також малоцінні швидкозношувані предмети
Олійник А.І., Юр'єва С.І., Рибальченко Л.І.	Матеріальні ресурси є необхідним елементом виробничого процесу, які повністю споживаються в кожному виробничому циклі і тому повністю переносять свою вартість на продукцію, вироблену в процесі виробництва
Баришніков Н.П.	Під виробничими запасами розуміє різноманітні речовинні елементи, які є предметами праці
Кондраков Н.П.	Розглядає матеріали як різні речові елементи виробництва, що використовуються у ролі предметів праці
Михайлова – Станюта І.А., Єфімов А.Н.	Ототожнюють матеріальні ресурси і предмети праці
Лук'янець Т.І. , Новодворський В.Д.	Матеріальні ресурси – це комплекс речових елементів, які призначені для обробки в процесі виробництва за допомогою засобів праці
Ліберман Л.В.	Об'єктом обліку матеріалів є предмети праці, призначені для виробничо-господарського споживання, а також малоцінні швидкозношувані предмети
Ємельянов О.С.	До матеріальних ресурсів відносить всі елементи основних засобів; речові елементи оборотних фондів – предмети праці (сировину, основні і допоміжні матеріали, паливо, енергію, напівфабрикати, тару, МШП)
Невелева А.М.	До матеріальних ресурсів включають усі елементи засобів виробництва і предметів споживання, які мають матеріальну форму, тобто всі елементи сукупного суспільного продукту
Смоленюка П.С., Бондар К.К.	Матеріальними ресурсами є всі використовувані у промисловості сировина, матеріали, паливо, енергія як предмет промислової переробки

Такі розбіжності у визначенні об'єкта обліку матеріальних ресурсів пояснюються не досить чітким тлумаченням об'єкта обліку, наявності і руху матеріальних ресурсів, здійснення контрольних функцій щодо їх використання та забезпечення збереження власності.

Економісти-науковці поняття «запаси» трактують по різному(табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Погляди економістів-науковців щодо поняття «запаси»

Автор	Визначення
1	2
Бутинець Ф.Ф.]	Під запасами визначаються “всі товарно-матеріальні цінності, якими підприємство володіє на певну дату, незалежно від місця їх знаходження”. Отже, в основі даного визначення лежить право власності на запаси, що поєднує в собі такі обов’язкові елементи як володіння, користування та розпорядження ними.
Сопко В.В.	До запасів, що використовуються у комерційній діяльності відноситься готова продукція виробничої сфери (сільськогосподарської, промислової, будівельної), яка купується комерційними підприємствами з метою продажу
Ж. Перар	Запаси являють собою матеріальні цінності, які має підприємство для наступного продажу”. Представники даної позиції головним критерієм визнання запасів визначають їх подальше використання – продаж
Харольд Е.Фірон, Майкл Р. Ліндерс	“Раніше термін “запаси” часто застосовувався в Північній Америці промисловими концернами для визначення функцій щодо забезпечення збереження товару, закупленого для внутрішньофірмового використання на складі, наприклад, канцелярських і офісних приладів”. Однак нині даний термін використовується в тому розумінні, який у нього вкладають у Великобританії, Європі, де “запас” використовується в ширшому значенні і включає придбання, складування та відпуск товару”
К. Друрі	Інвестиції в запаси – це крупні активи більшості промислових та торгових підприємств, і важливо, щоб запасами управляли ефективно та щоб ці інвестиції не ставали економічно необґрунтовано великими

Бойцова М.І. досліджуючи поняття оборотних виробничих фондів вказує, що «оборотні виробничі фонди формуються з предметів праці (матеріали сировина, тощо), тобто на них спрямована дія людини в процесі праці і з цього виготовляється продукція». Особливістю функціонування оборотних виробничих фондів є те, що їх повністю використовують в одному виробничому циклі. Крім цього, Бойцова М.І. зазначає, що в при плануванні та в обліку предмети праці виступають матеріалами або виробничими запасами підприємства [23, с. 246].

Розглянемо як трактують науковці поняття запаси саме як економічної категорії у таблиці 1.3. Як видно із наведених визначень у таблиці 1.3 до сих пір у питанні щодо трактування сутності запасів немає однакової визначеності.

Таблиця 1.3

Трактування сутності запасів науковцями в економічній літературі

Автори 1	Визначення сутності запасів 2
Василенко В.О.	Трактують запаси як “резерви матеріальних ресурсів підприємства”.
Давидов Г.М.	Запаси – це активи, які: 1) утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.
Мочерний С.В..	Запаси – наявність відповідних матеріальних ресурсів, до яких належать засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери матеріального виробництва та задоволення потреб населення і ще не використовуються.
Живко З.Б.	Запаси – це ресурси (активи) підприємства, які зберігаються для продажу за умов звичайної господарської діяльності або перебувають у процесі виробництва для такого продажу, або утримуються для споживання у виробничому процесі чи при наданні послуг, а також для управління підприємством (сировина і матеріали, комплектуючі вироби, готова продукція, паливо, будівельні матеріали, товари, малоцінні та швидкозношувані предмети тощо).
Багрій К.Л.	Запаси – це будь-які ресурси підприємства, що призначені для використання, але тимчасово не використовуються (сировина, матеріали, паливо, обладнання, машини, товари, електроенергія).
Кулаковська Л.П.	Запаси – це предмети праці, які: 1) утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.
Нашкерська Г.В.	Запаси – це оборотні активи підприємства, які використовуються переважно в одному операційному циклі діяльності підприємств або в період до одного року.
Посилкіна О.В., Сагайдак- Нікітюк Р.В., Доровський О.В., Кубасова Г.В.	Запаси – це матеріальні ресурси, які знаходяться на різних стадіях виробництва і збуту, тобто це сукупність сировини, основних і допоміжних матеріалів та інших товарів, які очікують входження у процес виробничого споживання, або готової продукції, яка очікує відвантаження споживачу.

Гудзь Н. В. визначає поняття «виробничих запасів», як засоби у виробничому процесі, що вже надійшли до підприємства, але ще не використовуються у виробничому процесі, і також визначає поняття «запаси» у розрізі наявності матеріальних ресурсів, засобів виробництва і предметів

споживання для досягнення безперервності діяльності, обслуговування невиробничої сфери, а також задоволення потреб населення [34, с. 167].

Визначення запасів економістам-науковцями після прийняття Положень стандартів бухгалтерського обліку наведені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Визначення запасів економістам- науковцями у відповідності до вимог П(С)БО

Автор 1	Визначення 2
Бутинець Ф.Ф.	Предмети праці (сировина, матеріали, Комплектуючі вироби), призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб.
К.Т. Кривенко, В.С.Савчук, О.О. Беляєв	Предмети праці – це матеріали, що підлягають обробці. Їх поділяють на два види: 1) речовина, вперше відокремлена людиною від природи на продукт, наприклад, вугілля і руда, боксити і пісок; 2) предмети праці, що пройшли раніше певну обробку, тобто сировина, наприклад, залізна руда та вугілля в доменному виробництві, прядиво на ткацькій фабриці.
Кужельний М.В., Лінник В.Г.	Предмети праці – це складові (елементи) процесу виробництва, без яких не відбувається ні виготовлення продукції, ні виконання робіт, ні надання послуг. На відміну від засобів праці (основних засобів), предмети праці беруть участь у процесі виробництва один раз і повністю, протягом одного робочого періоду, переносять свою вартість на продукти праці (готові вироби). Предмети праці поділяються на: сировину й основні матеріали; допоміжні матеріали; комплектуючі вироби; паливо; запасні частини; напівфабрикати; тару і тарні матеріали; незавершене виробництво.
Слюсарчук Л.І.	“запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції. виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством” (с. 74).
Сопко В.В.	Предмети праці – це всі матеріальні засоби на які людина впливає за допомогою засобів праці для виробництва суспільного продукту та доведення його до споживача. Предмети праці, створені або попередньо профільтровані працею людини, називають сировим матеріалом. Сирові матеріали поділяються на основні і допоміжні. Предмети праці – це також напівфабрикати і незавершене виробництво, що якісно відрізняється від основних і допоміжних виробів

Продовження таблиці 1.4	
1	2
Ткаченко Н.М.	Запаси – це активи, які: 1) утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає активами ресурси, які контролювані підприємством в результаті минулих подій, і при використанні таких ресурсів очікується отримання економічної вигоди у майбутньому [15].

Економічна сутність виробничих запасів розглянута на рис 1.2.

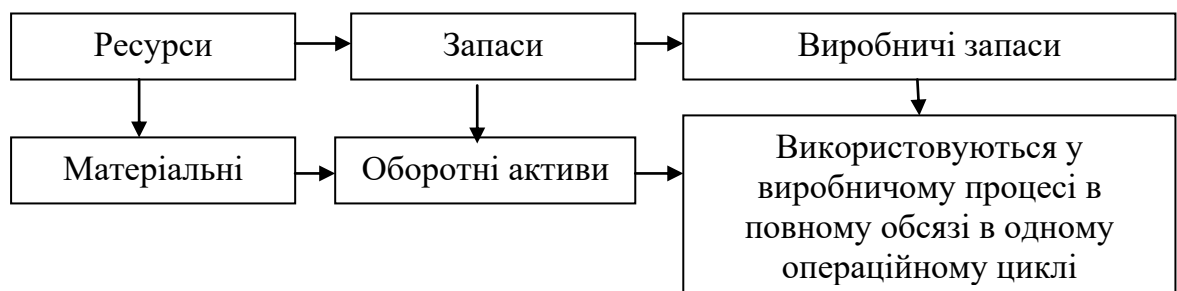

Рис. 1.2. Економічна сутність виробничих запасів [53]

Кузьменко О. М. характеризує два види складських запасів підприємства – товарні та виробничі [41], при цьому вказує, що товарні запаси то матеріальні цінності, які знаходяться на складах, і призначені для здійснення їх продажу, а виробничі запаси – це такі матеріальні цінності, що знаходяться на складах підприємства та призначені для їх подальшого використанні у виробничому процесі.

Згідно з п. 4 П(С)БО 9 запасами визнаються ті активи, які утримуються для подальшого продажу в умовах звичайної господарської діяльності [8].

Також такі активи перебувають у процесі виробництва з метою їх продажу продукту виробництва. Крім того запасами є активи, що утримуються для

споживання під час виробництва продукції та надання послуг і використовуються для потреб підприємстві при здійсненні його управління.

Розкривши економічну сутність виробничих запасів необхідно обґрунтувати трактування терміну «запаси» у стандартах бухгалтерського обліку (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Визначення категорії «запаси» у стандартах бухгалтерського обліку [53]

У П(С)БО 9 зазначено що, для того, щоб запаси були визначені активами необхідно, щоб були дотримані такі умови: підприємству перейшли ризики і вигоди, які стосуються права власності або права повного господарського відання на придбані запаси; підприємство повинно здійснювати управління запасами та контроль за їх збереженням та рухом; необхідно, щоб існувала ймовірність отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з використанням таких запасів; вартість запасів підприємства повинна бути достовірно визначена [8].

Для забезпечення безперервної роботи виробництва на складах завжди повинні бути в наявності виробничі запаси в межах норми, передбаченої

потребою для такого виробництва. У складських приміщеннях фірм відбуваються господарські операції зі збереження виробничих запасів, які надходять, а також їх відпуск у виробництво. Основною умовою для забезпечення збереження власності фірм є контроль на складі за залишками, надходженням та витрачанням виробничих запасів в обліку.

1.2. Класифікація і оцінка виробничих запасів підприємства

Основна класифікація запасів визначена законодавством, а саме в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Запаси класифікуються за такими ознаками (табл. 1.5)

Таблиця 1.5

Групування запасів за П(С)БО 9 «Запаси»

Ознаки групування	Вид запасів
Призначені для реалізації в умовах звичайної діяльності	Готова продукція, товари
Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва	Незавершене виробництво, напівфабрикати, брак у виробництві
Призначені для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг, а також управління підприємством	Виробничі запаси, МШП

Класифікація запасів дає можливість для :

- 1) забезпечення своєчасної реєстрації руху запасів;

2) контролю всебічного та своєчасного оприбуткування запасів, їх зберігання, як на різних етапах обробки, так і в місцях збереження;

3) забезпечення відповідності складських запасів встановленим нормативам;

4) достовірної оцінки запасів підприємства;

5) розрахунку фактичної вартості матеріалів, витрачених у виробництво та їх залишку;

б) відображення процесу обліку та споживання виробничих запасів в системі обліку.

Об'єкти, які відносяться до Класу 2 «Запаси» згідно плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій наведено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Класифікація запасів підприємства

Групи запасів	Визначення	Рахунки призначені для ведення обліку
1	2	3
1. Сировина та основні матеріали	Предмети праці, що входять до складу вироблюваних продуктів і становлять їх основу (наприклад, бавовна для виробництва пряжі, метал для виробництва станків, залізна руда для виробництва чавуну тощо)	Рахунок № 201 «Сировина і матеріали»
2. Допоміжні матеріали	Матеріали, які або приєднуються до основних матеріалів, щоб надати їм визначеної якості (фарба для цукерок у кондитерському виробництві), або знаряддя виробництва, що витрачаються в процесі роботи (мастильні матеріали), або ті, що витрачаються для обслуговування процесу виробництва (електричні лампочки тощо)	Рахунок № 201 «Сировина і матеріали»
3. Купівельні напівфабрикати	Вироби, що придбаваються для комплектації продукції, що виготовляється на підприємстві, але ще потребують обробки чи збирання (комплектуючі вироби, конструкції, деталі)	Рахунок № 201 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»
4. Паливо	Економічно цей вид матеріалів належить до допоміжних матеріалів, але відокремлюється в обліку у зв'язку з його значною роллю у народному господарстві і великою часткою у загальних витратах матеріалів. Паливо може використовуватися: а) для технічних потреб (використовується безпосередньо у технологічному процесі і зумовлює якісну зміну матеріалів); б) для енергетичних потреб (сприяє виробітку теплової енергії); в) для господарських потреб (для опалення приміщення цехів, контори підприємства, житлових будинків тощо).	Рахунок № 203 «Паливо»

Продовження Таблиці 1.6

1	2	3
5. Тара і тарні матеріали	Предмети, призначені для пакування продукції: пляшки, ящики, мішки тощо (як порожня, так і та, що перебуває під матеріалами і готовою продукцією). Тара одноразового використання в особливу групу не відокремлюється і входить до собівартості матеріалів (жерстяні банки з фарбою)	Рахунок № 204 «Тара і тарні матеріали»
6. Будівельні матеріали	Будівельні матеріали, конструкції і деталі, обладнання, що підлягають встановленню на об'єктах, які будуються, капітальних вкладень, інші матеріальні цінності, призначені для потреб капітального будівництва.	Рахунок № 205 «Будівельні матеріали»
7. Матеріали, передані в переробку	Матеріали, передані в переробку та які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів. Витрати на переробку матеріалів, які оплачуються сторонніми організаціями, відображаються за дебетом рахунків, на яких ведеться облік виробів, отриманих з переробки.	Рахунок № 206 «Матеріали, передані в переробку»
8. Запасні частини для проведення ремонтів	Окремі запасні частини машин, обладнання, транспортних засобів, призначені для виконання ремонтів, заміни зношених частин тощо, і такі, що не належать до основних засобів.	Рахунок № 207 «Запасні частини»
9. Матеріали с/г призначення	Насіння, корми, посадковий матеріал як власного виробництва, так і куплені	Рахунок № 208 «Матеріали с/г призначення»
10. Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Наявність та рух поточних біологічних активів рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Аналітичний облік ведеться за видами (культурами) поточних біологічних активів рослинництва (посіви зернових, технічних, овочевих тощо).	Рахунок № 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»
11. Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	Наявність та рух поточних біологічних активів тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Аналітичний облік ведеться за видами (групами) поточних активів тваринництва (молодняк тварин на вирощуванні, тварини на відгодівлі, птиця, доросла худоба, що вибракувана з основного стада, тощо).	Рахунок № 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю»
12. Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	Наявність та рух поточних біологічних активів тваринництва, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, унаслідок чого їх оцінка здійснена відповідно до П (С)БО 9 "Запаси". Аналітичний облік ведеться за видами (групами) поточних біологічних активів тваринництва.	Рахунок № 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю»
13. Малоцінні та швидко зношувані предмети	Предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він перевищує один рік.	Рахунок № 22 «МШП»
14. Незавершене виробництво	Виступає у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів.	Рахунок № 23 «Виробництво»

Продовження Таблиці 1.6		
1	2	3
15. Брак	Продукція, напівфабрикати, деталі, вузли і роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані лише після додаткових витрат на виправлення.	Рахунок № 24 «Брак у виробництві»
16. Напівфабрикати	Сировина і матеріали, які пройшли стадії обробки, але ще не є готовою продукцією. У виготовлені продукції вони виконують таку ж роль, як і основні матеріали, тобто утворюють її матеріальну основу.	Рахунок № 25 «Напівфабрикати»
17. Готова продукція	Продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.	Рахунок № 26 «Готова продукція»
18. Продукція сільськогосподарського виробництва	Продукція, одержана від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання (видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад в дитячі садки, їдальні тощо).	Рахунок № 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»
19. Товари	Матеріальні цінності, що придбані (отриманні) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу.	Рахунок № 28 «Товари»

Запаси за функціональним призначенням поділяються на: для реалізації, або іншими словами дистрибуційні та для виробництва (виробничі).

Дистрибуційні запаси складаються із готової продукції, що призначена для реалізації та знаходяться на складах виробника, посередника, реалізатора, споживача, або у відведених для цього місцях з метою швидкого реагування на динамічність попиту. Виробничі запаси – це сукупність матеріалів, сировини, деталей, комплектування, напівфабрикатів, незавершеної продукції тощо, що необхідні для забезпечення безперервності виробничого процесу та перебувають, як правило, на складах підприємства різних рівнів, або у підзвітних осіб.

За місцем перебування: у постачальників, посередників, роздрібній торгівлі, дорозі, виробничому процесі, підзвітних осіб, на складах підприємства. Запаси можуть зберігатися не на підприємстві та бути його власністю і навпаки. За формою власності: власні, запозичені, на утриманні. Власні – це запаси, що перебувають на складах підприємства, на зберіганні в інших організаціях, в дорозі та на які підприємство має відповідні права.

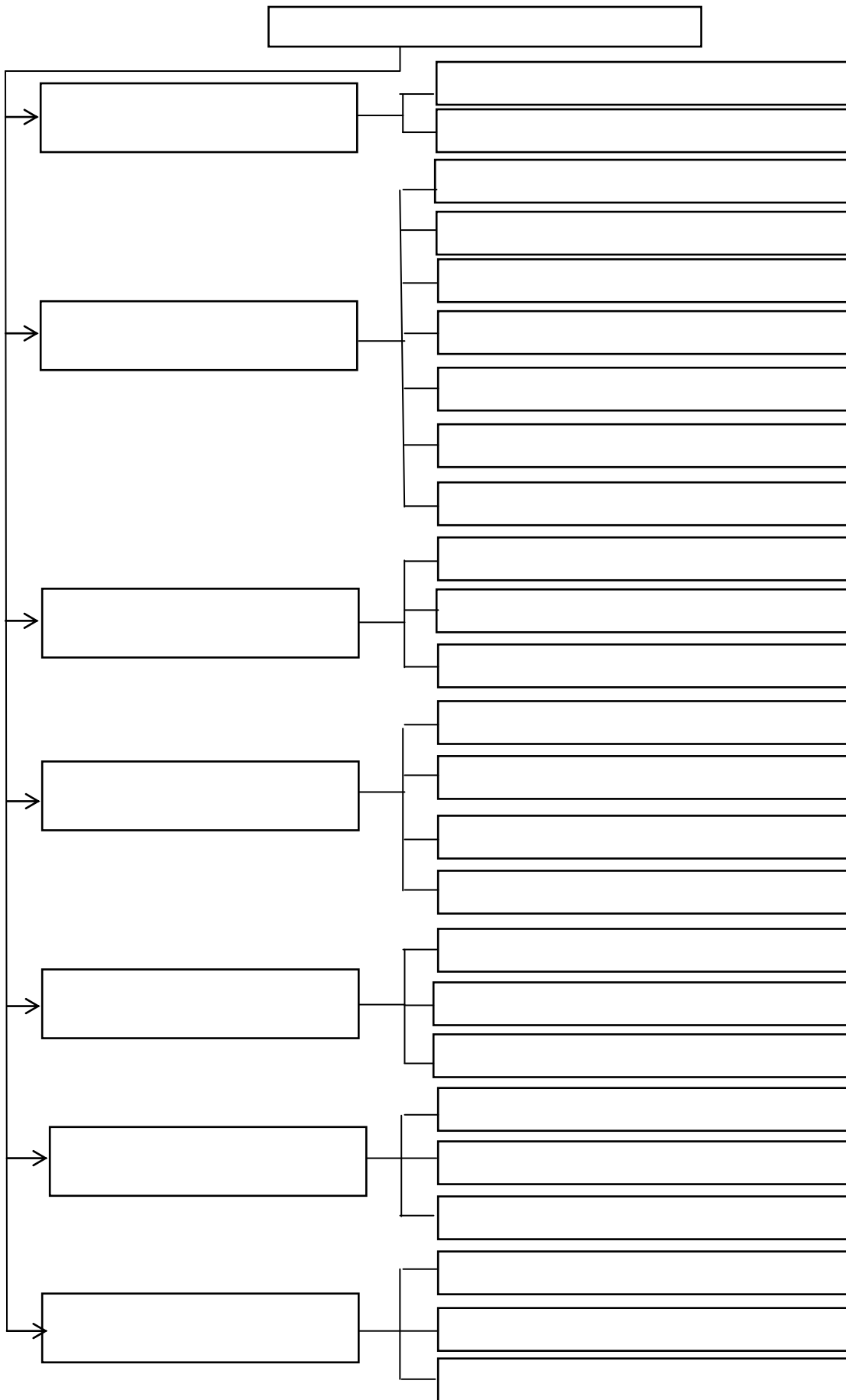

Рис. 1.4. Узагальнена класифікація видів запасів підприємств

Виробничі запаси класифікують за такими ознаками (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Класифікація виробничих запасів підприємства

№	Класифікаційна група	Вид виробничих запасів	Характеристика
1	2	3	4
1	За призначенням і причинами утворення	Постійні	Частина виробничих і товарних запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома черговими поставками
		Сезонні	Запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи при сезонному транспортуванні
2	За місцем знаходження	Складські	Запаси, що знаходяться на складах підприємства
		У виробництві	Запаси, що знаходяться в процесі обробки
		В дорозі	Виробничі запаси, що відвантажена споживачу, і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі
3	За рівнем наявності на підприємстві	Нормативні	Запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи підприємства
		Понаднормові	Запаси, що перевищують їх нормативну кількість
4	За наявністю на початок і кінець звітного періоду	Початкові	Величина виробничих запасів на початок звітного періоду
		Кінцеві	Величина виробничих запасів на кінець звітного періоду
5	Відносно до балансу	Балансові	Виробничі запаси, що є власністю підприємства відображаються в балансі
		Позабалансові	Запаси, що не належать підприємству, і знаходяться у нього через певні обставини
6	За ступенем ліквідності	Ліквідні	Виробничі запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
		Неліквідні	Виробничі запаси, які не можливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних втрат первісної вартості таких запасів
7	За походженням	Первинні	Запаси, що надійшли на підприємство від інших підприємств і не підлягали обробці на даному підприємстві
		Вторинні	Матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватися вдруге у виробництві (відходи виробництва та споживання продукції)

Продовження табл. 1.7			
1	2	3	4
8	За обсягом	Вільні	Запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві
		Обмежені	Запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві
9	За сферою використання	У сфері виробництва	Запаси, що знаходяться у процесі виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво)
		У сфері обігу	Запаси, що знаходяться у сфері обігу (готова продукція, товари)
		У невиробничій сфері	Запаси, що не використовуються у виробництві
10	За складом і структурою	Запаси виробничі (предмети і засоби праці)	Запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, запчастин, тари і тарних матеріалів
		Запаси незавершеного виробництва (предмети праці)	Частина продукції, що не пройшла всіх стадій обробки та не прийнята відділом технічного контролю (ВТК)

Важливою передумовою обліку виробничих запасів є їх оцінка, яка безпосередньо впливає на визначення собівартості продукції. Щодо цього аспекту існують суттєві відмінності між вітчизняними та міжнародними стандартами. Згідно з П(С)БО 9 оцінка виробничих запасів залежить від шляхів надходження їх на підприємство: при придбанні у постачальника: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику; суми ввізного мита; суми непрямих податків, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати; при виготовленні власними силами: витрати, що утворюють виробничу собівартість; при внесенні до статутного капіталу: справедлива вартість, погоджена із засновниками підприємства з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника; при безоплатному отриманні: справедлива вартість; при отриманні у результаті обміну на подібні активи: балансова вартість переданих запасів; при отриманні у результаті обміну на неподібні активи: справедлива вартість отриманих запасів [8].

Розглянемо оцінку при надходженні виробничих запасів підприємства за міжнародними і вітчизняними обліковими стандартами на рисунку 1.5.

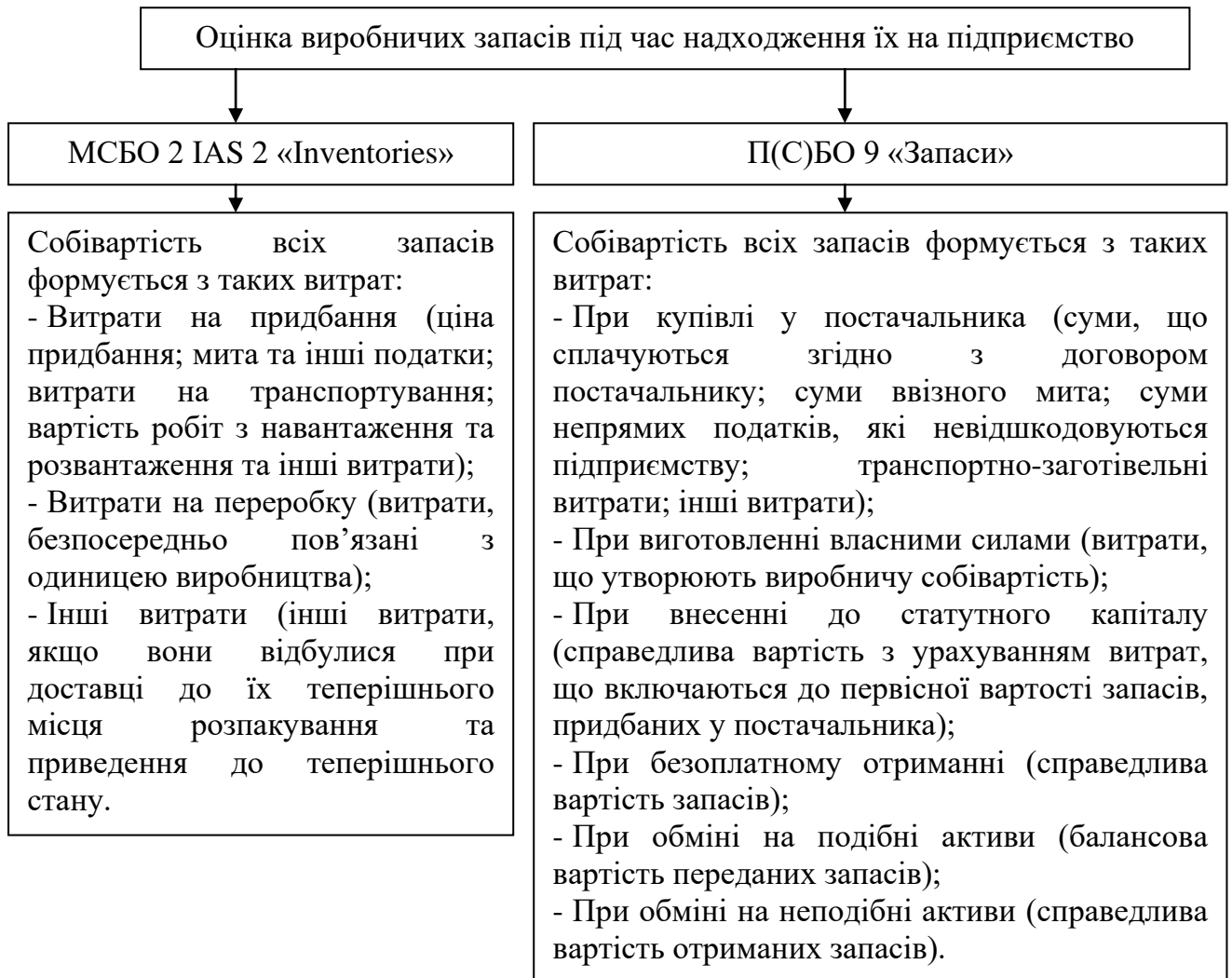

Рис. 1.5. Оцінка при надходженні виробничих запасів підприємства за міжнародними і вітчизняними обліковими стандартами [10]

У вітчизняних положеннях (стандартах) виділяють п'ять методів визначення собівартості запасів (у тому числі і виробничих запасів) при вибутті, а саме:

- метод ідентифікованої собівартості певної одиниці запасів;
- метод середньозваженої собівартості;
- метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- метод нормативних затрат;
- метод ціни продажу.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» що підприємство має право обирати один із методів оцінки запасів (табл. 1.8) .

Таблиця 1.8

Методи оцінки запасів при вибутті

№ п/п	Метод оцінки вибуття запасів	Сутність
1	2	3
1.	За ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці продукції	Оцінюються запаси, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють одне одного.
2.	За середньозваженою собівартістю	Оцінка проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.
3.	За собівартістю перших за часом надходження запасів	Оцінка базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на підприємство (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом.
4.	За ціною продажу	Оцінка заснована на застосування запасів підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів
5.	За нормативними витратами	Полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих.

У МСБО 2 передбачено три формули списання собівартості запасів:

– формула ідентифікованої собівартості (використовується для визначення собівартості запасів, які не є взаємозамінними та для певних товарів, які призначені для окремих проектів);

– формула ФІФО (від англ. «first in, first out», що означає «перший прибув – перший вибув») – припускає, що одиниці запасів, які були придбані або вироблені першими, продаються першими, а отже, одиниці, які залишаються в запасах на кінець періоду, є тими, що були придбаними або виробленими останніми;

формула середньозваженої собівартості (собівартість кожної одиниці визначається із середньозваженої собівартості подібних одиниць на початок періоду та собівартості подібних одиниць, що були придбані або вироблені протягом періоду) [3].

При оцінці на дату балансу виробничі запаси за П(С)БО 9 оцінюють за найменшою з двох вартостей: або первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. МСБО 2 передбачає один варіант оцінки тільки за чистою реалізаційною вартістю.

1.3. Нормативно-правове регулювання здійснення операцій із виробничими запасами

Система нормативно-правового регулювання операцій з виробничими запасами на підприємстві систематизує і поєднує нормативно-правові акти різних рівнів та різної юридичної сили. Законодавчі та нормативно-правові акти формують чотирьохрівневу систему нормативно-правового регулювання операцій з виробничими запасами на підприємстві (табл. 1.9).

Таблиця 1.9

Система нормативно-правового регулювання щодо операцій із виробничими запасами в Україні

Рівні регулювання	Джерела регулювання	Регулюючі документи і положення	Функції регулюючих документів і положення
Перший	Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України	Закони України, Кодекси, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України	Встановлюють єдині правові і методологічні основи організації і ведення бухгалтерського обліку, складання звітності
Другий	Міністерство фінансів України, інші органи виконавчої влади	Положення (стандарти) бухгалтерського обліку	Регулює загальні принципи організації і ведення бухгалтерського обліку, надання бухгалтерської звітності, правила і порядку звітності окремих об'єктів бухгалтерського спостереження
Третій	Міністерства та відомства	План рахунків фінансово-господарської діяльності, інструкція по його застосуванню, інші методичні рекомендації та вказівки	Визначає схему реєстрації та групування об'єктів спостереження, регулює методи оцінки майна, порядок нарахування виплат працівникам і т.п.
Четвертий	Управлінський персонал організації	Документи, що регулюють облікову політику підприємства	Дозволяє здійснювати вибір форм і методів ведення обліку і звітності в організації виходячи з специфіки і об'ємів діяльності

Перший рівень - законодавчий. До цього рівня відносяться закони, укази Президента, постанови Уряду України. Другий рівень - нормативний. До цього рівня відносяться стандарти (положення) бухгалтерського обліку (П(с)БО), затверджені Міністерством фінансів України. Третій рівень - методичний. До документів цього рівня відносяться методичні вказівки, рекомендації, інструкції, накази, листи Міністерства фінансів України та інших органів виконавчої влади, що займаються питаннями бухгалтерського обліку. Четвертий рівень - організаційний. На цьому рівні формуються документи організацій, що визначають різні аспекти бухгалтерського і податкового обліку.

На основі дослідження нормативно-правових актів бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємства встановлено перелік питань, які вони регулюють (табл. 1.10). Перший рівень нормативного регулювання представлений кодексами та законами України.

Таблиця 1.10

Нормативно-правові документи регулювання операцій із виробничими запасами першого рівня регламентації

Назва нормативного документа	Дата затвердження та № документа	Що регулює
1	2	3
Господарський кодекс України [1]	16 січня 2003 року № 436-IV	Визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.
Цивільний кодекс України [18]	16 січня 2003 року № 435-IV	Регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників
Податковий кодекс України [6]	02.12.2010 року №2755-VI	Визначає порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, порядок оцінки виробничих запасів при вибутті та встановлює обмеження щодо включення вартості виробничих запасів до витрат при розрахунку бази оподаткування податком на прибуток
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [15]	16.07.1999 року №996-14	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в т.ч. Щодо виробничих запасів, порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, обов'язки підприємств в проведенні інвентаризації, зокрема в частині відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу

У першу чергу, це Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України та Податковий кодекс України. Із законів найбільш важливим для обліку виробничих запасів є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV.

Відповідно до національного цивільного законодавства будь-який господарські відносини між суб'єктами підприємництва оформляється договором. Статтею 208 Цивільного Кодексу України передбачено, що відносини між юридичними особами належить оформлювати у письмовій формі. Порядок надходження та приймання виробничих запасів регулюється умовами договорів. Невідповідності за якістю і асортиментом регулюється ст. 669 – 672 Цивільного кодексу України, а саме це дає право підприємству самостійно розпорядитися виробничими запасами від яких відмовляється постачальник. В розділі «окремі види зобов'язань» даються загальні положення про купівлю-продаж товару, заключення договору купівлі-продажу, обов'язки та відповідальність продавця, правові наслідки порушення умови договору, ціна товару, оплата і страхування товару.

Господарський кодекс України визначає поняття майна підприємства, джерел його формування тощо. В IV розділі «Господарські зобов'язання» дається загальна характеристика господарських зобов'язань, що таке господарські договори, ціни і ціноутворення у сфері господарювання [1].

Другий рівень представлений нормативними актами, виданими міністерством фінансів України й іншими органами, яким надано право регулювання бухгалтерського обліку. При цьому, у разі якщо нормативні акти, розроблені якими-або міністерствами і відомствами, суперечать положенням і методичних вказівок Мінфіну, то останні мають пріоритет. Основними нормативними актами Мінфіну є положення з бухгалтерського обліку (П(с)БО). Детальніше нормативно-правові документи нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку з малоцінними та швидкозношуваними предметами та їх коротку характеристику наведемо в табл. 1.11.

Таблиця 1.11

Нормативно-правові документи регулювання операцій із виробничими запасами
другого рівня регламентації

Назва нормативного документа	Дата затвердження та № документа	Що регулює
1	2	3
НП (С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[5]	07.02.2013 р. №73	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, в тому числі при формуванні інформації про виробничі запаси
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»[10]	08.10.99 року № 237	Визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом вир. запасів
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [15]	31.12.99 року № 318	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності

Методичний підхід до бухгалтерського обліку виробничих запасів регулюється П(С)БО 9 «Запаси», який визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності. Вимоги П(С)БО 9 «Запаси» регулюють питання методологічного наповнення бухгалтерського обліку виробничих запасів. Проте, залишаються невирішеними ряд питань, що створюють методичну неузгодженість на практиці. Зокрема відсутній порядок бухгалтерського обліку виробничих запасів, що не використовуються у господарській діяльності підприємства більше одного року та не можуть бути реалізовані, у зв'язку з відсутністю попиту на них; не врегульовано бухгалтерський облік виробничих запасів, які надійшли безоплатно та не використовуються в господарській діяльності, а, отже, не підпадають під критерій тих, що приносять економічну вигоду; не уточнено, яким чином обліковувати такий об'єкт виробничих запасів як тара: зворотна тара та тара-обладнання; у складі яких складових виробничих запасів відображати зворотні відходи; вибір оптимального методу оцінки виробничих запасів при

надходженні і вибутті; порядок визнання витрат щодо зберігання запасів та витрат на підвищення якості виробничих запасів тощо. Ці моменти не обумовлені і в методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів.

Третій рівень нормативного регулювання представлений методичними вказівками та інструкціями щодо ведення бухгалтерського обліку. Прикладами нормативних актів даного рівня є: інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків; інші нормативно-правові акти. Нормативно-правове регулювання відображення інформації про виробничі запаси на рахунках в бухгалтерського обліку регулюються наказами Міністерства фінансів України (табл. 1.12).

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності, установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету. Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах проводяться на підставі первинних документів, створених відповідно до вимог Положення [17].

Усі первинні документи, облікові регістри і бухгалтерська звітність повинні складатись українською мовою.

На мікроекономічному рівні власник обирає альтернативні варіанти обліку виробничих запасів для отримання найбільшої вигоди. Четвертий рівень нормативного регулювання складають робочі документи організації, що формують її систему бухгалтерського обліку.

Таблиця 1.12

Нормативно-правові документи регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів третього рівня регламентації та їх коротка характеристика

Назва нормативного документа	Дата затвердження та № документа	Що регулює
1	2	3
План рахунків бухгалтерського обліку та інструкція по його застосуванню[2]	30.11.1999 року №291	Визначає основні рахунки та субрахунки для систематизації інформації про виробничі запаси, а також регулює порядок їх використання при здійсненні операцій з ними
Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань[12]	02.09.2014 № 879	Визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та основні вимоги щодо оформлення результатів їх інвентаризації
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку[17]	24.05.1995 року №88	встановлено порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями незалежно від форм власності, установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету

В першу чергу це облікова політика підприємства (для цілей бухгалтерського обліку і для цілей оподаткування) і робочий план рахунків. До облікової політики можуть додаватися використовувані в компанії форми первинних документів, графік документообігу та ін.

На міжнародному рівні облік виробничих запасів суб'єктів господарювання регламентується міжнародними стандартами фінансової звітності, міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, Тлумачення КТМФЗ, Тлумачення ПКТ.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 “Запаси” [3]. Встановлює особливості визнання та оцінки виробничих запасів при їх надходженні та використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

На міжнародному рівні аудит виробничих запасів суб'єктів господарювання регулюється міжнародними стандартами аудиту (повна назва – Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг) – міжнародні професійні стандарти для здійснення аудиторської

діяльності, що видаються Міжнародною федерацією бухгалтерів через Раду з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості.

Міжнародні стандарти аудиту описують дії аудитора у відповідь на оцінені ризики, пропонуючи застосовувати різні процедури щодо виявлення помилок, такі як спостереження, запит, перевірка, повторне виконання, повторне обчислення, аналітичні процедури.

Висновки до розділу 1

На основі проведеного дослідження економічних і правових засад здійснення операцій із виробничими запасами нами сформовано такі висновки.

Запаси це основа господарської діяльності підприємства, тому що вони являють собою значну частину оборотних активів будь-якого підприємства, і організація операцій з виробничими запасами дає можливість для швидкого перетворення їх у грошові кошти або протягом одного операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу. Нами висвітлено основні характеристики, які допомагають чітко визначити економічну суть виробничих запасів підприємства. Запаси відображаються в системі бухгалтерського обліку, фінансової звітності за найменшою вартістю з поданих двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. В Україні здійснення операцій із виробничими запасами регламентується: законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та наказом Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, тощо.

Також на міжнародному рівні здійснення операцій із виробничими запасами регулюється міжнародними стандартами фінансової звітності, міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами аудиту.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ»

2.1. Аналіз основних показників діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Розвиток підприємств будівельного сектору економіки України є важливим моментом, оскільки свідчить про економічний та соціальний розвиток в країні в цілому. Слід зазначити, що будівництво тісно взаємопов'язане з іншими секторами економіки країни, забезпечуючи всі галузі народного господарства основними засобами та надаючи певні послуги з їх утримання в подальшому. Розвиток інших галузей економічної системи є важливим для досягнення збалансованої рівноваги серед основних сфер народного господарства. Кінцевим продуктом будівництва є об'єкти нерухомості, які є продуктом споживання у всіх інших галузях. Адже з розвитком будівельної галузі розвиваються: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробна і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. Також будівництво сприяє розвитку підприємств малого та середнього бізнесу.

В ході аналізу стану розвитку підприємств житлового будівництва України в роботі розглянемо динаміку основних техніко-економічних показників розвитку підприємств будівельного сектору України за 2019—2021 рр. (таблиця 2.1). Дані таблиці 2.1 показують тенденцію до щорічного зростання кількості будівельних підприємств в Україні за 2019—2021 рр. на 0,21 % або на 118 од. Обсяг виконаних будівельних робіт підприємствами будівельного сектору України теж щороку зростає і становить у 2021 р. 258073,6 млн грн, що на 42,03 % або на 76375,7 млн грн більше ніж у 2019 р. Поряд з цим у 2020 р. особливо відчутним є падіння обсягу капітальних інвестицій у будівництво порівняно з 2019 р., що насамперед, пов'язано з обмеженнями через пандемію.

Таблиця 2.1

Динаміка техніко-економічних показників розвитку підприємств
будівельного сектору України за 2019—2021 рр.*

Показники	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення 2020-2019 рр.	Абсолютне відхилення 2021-2020 рр.	Темп зростання 2021-2019 рр.
Кількість будівельних підприємств, од.	56855	56926	56973	+71	+47	100,21
Обсяг виробленої будівельної продукції, млн грн	181697,9	202080,8	258073,6	+20382,9	+55992,8	142,03
Індекси будівельної продукції, у % до попереднього року	123,6	105,6	106,8	-18	+1,2	-
Обсяг капітальних інвестицій у будівництво, млн грн	62346 613	37980503	51832667	-24366110	+13852164	83,14
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, м ²	11029327	8451221	11433790	-2578106	+2982569	103,67
Співвідношення обсягів виконаних будівельних робіт до кількості будівельних підприємств, млн грн/підприємство	3,19	3,55	4,53	+0,36	+0,98	142,01
Фінансовий результат діяльності будівельних підприємств до оподаткування, які одержали прибуток, млн грн	24958,7	16418,9	3075,8 (за 9 міс.)	-8539,8	-13343,1	-
Фінансовий результат діяльності будівельних підприємств до оподаткування, які одержали збиток, млн грн	8983,9	18466,7	1944,7 (за 9 міс.)	+9482,8	-16522	-
Середньооблікова кількість штатних працівників зайнятих у будівельній галузі, тис. осіб	193,73	195,82	218,74	+2,09	22,92	112,91
Середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника зайнятого у будівельній галузі, грн	9356,0	9832,0	11289,0	+476	+1457	120,66

*складено на основі даних Державної служби статистики України без врахування тимчасово окупованої території Автономної республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Так в цілому за досліджуваний період обсяг капітальних інвестицій у будівельну галузь зменшився на 16,86 %. Одночасно відмічається зростання за-

гальної площі житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у 2021 р. до 11433790 м², що на 3,67 % або на 404463 м² більше ніж у 2019 р. При цьому в 2020 р. порівняно з 2019 р. бачимо стрімке скорочення загальної площі житлових будівель, що прийняті в експлуатацію на 8451221 м² або на 23,37 %. З позитивних тенденцій розвитку будівельної галузі – це зростання середньооблікової чисельності працівників, що задіяні у будівництві з 193,73 тис. осіб у 2019 р. до 218,74 тис. осіб у 2021 р. (темп зростання показника становить 112,91 %). А також збільшення середньомісячної заробітної плати 1-го штатного працівника у будівництві: з 9356 грн у 2019 р. до 11289 грн у 2021 р., тобто відносне зростання показника за 2019—2021 рр. становить 120,6 %.

Розглянемо аналіз динаміки обсягу виробленої будівельної продукції будівельними підприємствами України за 2019—2021 рр. (у розрізі регіонів) у таблиці 2.2. Спостерігається чітка тенденція до зростання обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) у 2019—2021 рр., так обсяг виробленої будівельної продукції будівельними підприємствами зростає у м. Києві та 18 регіонах України у 2021 р. порівняно з 2019 р. При цьому найбільше зростання обсягу виконаних будівельних робіт спостерігається в наступних областях: Хмельницька (3846,6 млн грн в 2019 р. та 9442 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 245,46 %), Одеська (17893,6 млн грн в 2019 р. та 35693,3 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 199,47 %), Черкаська (2071,7 млн грн в 2019 р. та 3675,5 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 177,42 %), Тернопільська (2415,8 млн грн в 2019 р. та 4156,2 млн грн в 2021 р., темп зростання становить 172,04 %), Львівська (10972,2 млн грн в 2019 р. та 18608,3 млн грн в 2021 р., темп зростання становить 169,59 %), Донецька (6994,6 млн грн в 2019 р. та 11586,2 млн грн в 2021 р., темп зростання показника — 165,64 %) та Київська (10317,3 млн грн в 2019 р. та 16896,9 млн грн в 2021 р., темп зростання показника — 163,77 %).

Але у деяких областях України суттєво зменшився обсяг виробленої будівельної продукції за 2019—2021 рр.: Кіровоградська (2047 млн грн в 2019 р.

Таблиця 2.2

Обсяг виробленої будівельної продукції в Україні у розрізі регіонів
за 2019—2021 рр., млн грн*

Регіони	2019 р.	2020 р.	2020 р. -2019 р.		2021 р.	2021 р. - 2020 р.	
			Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %
Вінницька	10280,5	10776,6	496,1	104,82	15919,6	5143,0	147,72
Волинська	2328,6	2530,8	202,2	108,68	3273,5	742,7	129,35
Дніпропетровська	20057,5	18064,8	-1992,7	90,06	21325,5	3260,7	118,05
Донецька	6994,6	10137,4	3142,8	144,93	11586,2	1448,8	114,29
Житомирська	2706,7	2144,5	-562,2	79,23	2649,4	504,9	123,54
Закарпатська	2217,9	1932,0	-285,9	87,11	1751,9	-180,1	90,68
Запорізька	3850,3	3136,1	-714,2	81,45	3802,0	665,9	121,23
Івано-Франківська	3695,7	3843,7	148,0	104,00	5063,3	1219,6	131,73
Київська	10317,3	12613,0	2295,7	122,25	16896,9	4283,9	133,96
Кіровоградська	2047,0	1367,6	-679,4	66,81	1269,1	-98,5	92,80
Луганська	663,6	720,2	56,6	108,53	785,1	64,9	109,01
Львівська	10972,2	14196,4	3224,2	129,38	18608,3	4411,9	131,08
Миколаївська	4346,1	3359,7	-986,4	77,30	4612,1	1252,4	137,28
Одеська	17893,6	28524,6	10631,0	159,41	35693,3	7168,7	125,13
Полтавська	7584,5	8146,4	561,9	107,41	9425,4	1279,0	115,70
Рівненська	3315,4	3290,4	-25,0	99,25	4516,3	1225,9	137,26
Сумська	1553,7	1706,7	153,0	109,85	2055,6	348,9	120,44
Тернопільська	2415,8	2590,3	174,5	107,22	4156,2	1565,9	160,45
Харківська	14856,4	14492,9	-363,5	97,55	20215,3	5722,4	139,48
Херсонська	1833,0	1306,1	-526,9	71,25	1465,1	159,0	112,17
Хмельницька	3846,6	6606,3	2759,7	171,74	9442,0	2835,7	142,92
Черкаська	2071,7	2565,8	494,1	123,85	3675,5	1109,7	143,25
Чернівецька	2112,5	2176,2	63,7	103,01	1648,4	-527,8	75,75
Чернігівська	1888,1	2440,2	552,1	129,24	2953,0	512,8	121,01
м. Київ	41848,6	43412,1	1563,5	103,74	55284,6	11872,5	127,35
В цілому по Україні	181697,9	202080,8	20382,9	111,22	258073,6	55992,8	127,71

*складено на основі даних Державної служби статистики України без врахування тимчасово окупованої території Автономної республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях [33].

та 1269,1 млн грн в 2021 р., темп зростання показника — 62,00 %), Чернівецька (2112,5 млн грн в 2019 р. та 1648,4 млн грн в 2021 р., темп зростання показника — 78,03 %), Закарпатська (2217,9 млн грн в 2019 р. та 1751,9 млн грн в 2021 р., темп

зростання показника — 78,99 %), Херсонська (1833 млн грн в 2019 р. та 1465,1 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 79,93 %), Житомирська (2706,7 млн грн в 2019 р. та 2649,4 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 97,88 %) та Запорізька (3850,3 млн грн в 2019 р. та 3802 млн грн в 2021 р., темп зростання показника становить 98,74 %). Отже, в Україні спостерігається чітка тенденція до зростання обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) за досліджуваний період.

Досліджуваним підприємством є товариство з обмеженою відповідальністю «КОМІНВЕСТ», яке знаходиться за адресою: 04116 м. Київ, провулок Старокиївський, 5.

Керівник ТОВ «КОМІНВЕСТ» - Кулешов М. Г., комерційний директор Горобей Ю.О., головний бухгалтер Катаєв І.П.

Вид економічної діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» - монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування.

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ ТОВ «КОМІНВЕСТ»: 18019170.

Структура капіталу ТОВ «КОМІНВЕСТ»: статутний капітал: 21,0 тис. грн; нерозподілений прибуток: 15183,3 тис. грн;

Види економічної діяльності, якими займається ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведені в таблиці 2.3.

ТОВ «Комінвест» існує на ринку України з жовтня 1990 року. З 1995 року основні види діяльності товариства – комплексні будівельно-монтажні роботи у сфері тепло – водопостачання, газопостачання, обробки металу та виробництва металоконструкцій.

Структура компанії:

- Проектна група;
- Монтажні дільниці ОВ, ВК, КВП і А, електросилового обладнання та газопостачання;
- Підрозділ пусконаладжувальних робіт;
- Виробництво;
- Сервісна група.

Таблиця 2.3

Види економічної діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Вид діяльності	Шифр за КВЕД	Назва
Основний вид діяльності	43.22	Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
Інші види діяльності	28.25	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування
	28.29	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н.в.і.у.
	25.11	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій
	25.12	Виробництво металевих дверей і вікон
	25.62	Механічне оброблення металевих виробів
	43.21	Електромонтажні роботи
	43.29	Інші будівельно-монтажні роботи
	43.32	Установлення столярних виробів
	43.99	Інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.
	46.74	Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього
	68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	68.31	Агентства нерухомості
	71.12	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах
	33.14	Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування
	41.20	Будівництво житлових і нежитлових будівель
	42.21	Будівництво трубопроводів
	42.22	Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій
77.39	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.	
49.41	Вантажний автомобільний транспорт	

Виробничі потужності ТОВ «КОМІНВЕСТ»:

Складські приміщення:

- Відкриті складські площадки;
- Закриті склади.

Виробничі приміщення:

- Цех виготовлення теплообмінників, насосних станцій, модульних блоків, ШРП;

- Цех виробництва металоконструкцій;

- Цех механічної обробки металу.

Виробниче обладнання:

- Обладнання з обробки металів усіх видів (плазмова та газова порізка, токарне, фрезерне, згинальне, штампувальне та інше);

- Зварювальне обладнання, що дозволяє проводити всі види зварювальних робіт, в тому числі нержавіючої сталі, алюмінію і т.п.;

- Фарбувальне обладнання;

- Під'ємно - транспортні механізми;

- Власні транспортні засоби.

Основні напрями діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ»:

1. Проектування (в тому числі 3D), поставка, монтаж з подальшим сервісним обслуговуванням:

- теплових пунктів, модульних блоків, насосних станцій господарсько-питного водопостачання і пожежогасіння;

- внутрішніх систем опалення, водопостачання та каналізації будівель та споруд;

- котельень всіх видів, в тому числі виготовлення блочних модульних котельень;

- газопроводів і ШРП.

2. Виробництво пластинчастих теплообмінників.

3. Проектування, виготовлення і монтаж металоконструкцій.

Організаційна структура ТОВ «КОМІНВЕСТ» розглянута на (рис. 2.1).

ТОВ «КОМІНВЕСТ» виконує комплексну поставку обладнання для котельних і теплових пунктів, монтаж та пусконаладжувальні роботи.

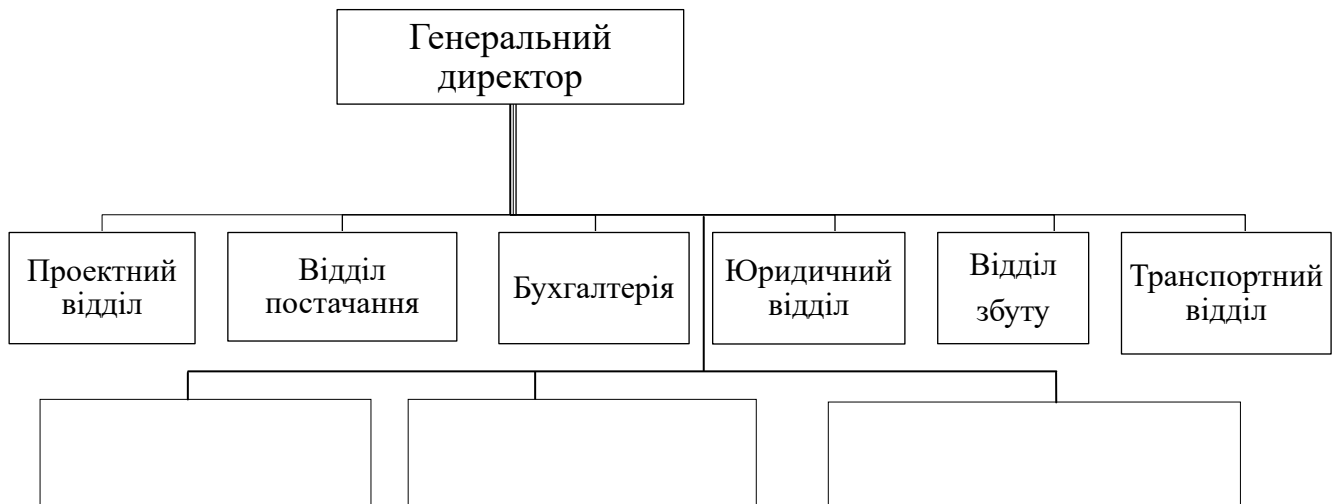

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Комінвест»

Спеціалістами ТОВ «КОМІНВЕСТ» виконується весь спектр робіт від проектування до вводу в експлуатацію з подальшим сервісним обслуговуванням об'єктів тепло-водо-газопостачання будь-якої складності.

Станом на 2022 рік асортимент продукції на ТОВ «КОМІНВЕСТ» налічує такі види: модульні теплові пункти, модульні котельні, теплообмінні апарати "FUNKE", насосні станції "Сейм", котли "LAARS".

Модульні теплові пункти. Останнім часом проблема енергозбереження має особливу актуальність з огляду на постійне зростання цін на енергоресурси. Зменшити витрати дозволить заміна централізованої системи теплопостачання на індивідуальний тепловий пункт виробництва компанії «КОМІНВЕСТ». Влаштування індивідуального теплового пункту дозволить не лише зменшити витрати на оплату комунальних послуг, а й допоможе встановити у житлових приміщеннях максимально комфортний температурний режим опалення та постійну температуру гарячої води, незалежно від температури навколишнього середовища.

ТОВ «КОМІНВЕСТ» виробляє модульні блоки таких типів:

- модульний блок індивідуального теплового пункту опалення, вентиляція залежна схема;

- модульний блок індивідуального теплового пункту опалення, вентиляція незалежна схема;
- модульний блок індивідуального теплового пункту гарячого водопостачання на одноступеневій схемі;
- модульний блок індивідуального теплового пункту гарячого водопостачання на двохступеневій схемі;
- модульний блок індивідуального теплового пункту підживлення.

Для виготовлення індивідуального теплового пункту ТОВ «КОМІНВЕСТ» використовує комплектуючі провідних європейських та вітчизняних виробників, також пропонується комплекс робіт з влаштування індивідуального теплового пункту «під ключ».

Модульні котельні – модульні газові та твердопаливні котельні. Транспортабельні модульні котельні, що виробляються ТОВ «КОМІНВЕСТ» призначені для теплопостачання та гарячого водопостачання виробничих, житлових та громадських будівель та споруд з температурою теплоносія до 95 градусів, в якій є повний комплект необхідного основного та допоміжного технологічного обладнання, розміщеного в будівлі контейнерного типу. Котельні в повному обсязі відповідають вимогам та містять усі елементи, обов'язкові для стаціонарних установок, включаючи системи водопідготовки, вентиляції, насосне обладнання, автоматику. Габаритні розміри котельні дозволяють здійснювати транспортування без обмежень за допомогою автомобільного та залізничного транспорту. Усі котельні виготовляються на ТОВ «КОМІНВЕСТ» самостійно, згідно з ТУ У 28.2-180191179-003:2007 «Котельні транспортабельні тепловою потужністю від 150 до 1100 кВт» та піддаються приймально здавальним та періодичним випробуванням на надійність.

Теплообмінні апарати "FUNKE". Вони знаходять своє застосування там, де є необхідність охолодження чи нагрівання рідин та газів. Однією з основних сфер діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» є виготовлення та постачання теплообмінних апаратів. ТОВ «КОМІНВЕСТ» постачає чотири типи теплообмінних апаратів: пластинчасті розбірні теплообмінні апарати на базі пластин "FUNKE"

(Німеччина) (власне виробництво); пластинчасті розбірні теплообмінні апарати "FUNKE"; паяні теплообмінні апарати "FUNKE"; кожухотрубні теплообмінні апарати "FUNKE".

Товариство «КОМІНВЕСТ» успішно виробляє та постачає насосні станції підвищення тиску та пожежогасіння «Сейм». Насосні станції підвищення тиску «Сейм» – це комплексне промислове обладнання, що використовується для автоматизованого водопостачання та підвищення тиску води у водопровідних мережах, що потребує лише підключення до водопровідної мережі та мережі електропостачання.

Котли "LAARS". Корпорація «LAARS» (США) випускає водогрійні котли, що працюють на природному газі та рідкому паливі потужністю від 12 кВт до 1,2 МВт. ККД котлів від 92 до 95%. Їх широкий діапазон за потужностями і моделями дозволяє облаштовувати як даху або вбудовані, так і котельні, що окремо стоять, потужністю до 12 МВт.

Фінансовий рік ТОВ «КОМІНВЕСТ» відповідає календарному року (від 1 січня до 31 грудня звітного року). Джерелами інформації для проведення аналізу діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» є фінансова звітність (додатки А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, И) за досліджувані періоди.

Для оцінки результатів фінансово-господарської діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно провести аналіз динаміки та структури активів (табл. 2.4) (таблиця створена на основі даних додатків А, Д, И).

Вартість оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2893 тис. грн. (-13,97 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 3829 тис. грн. (+21,49 %). У структурі активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» оборотні активи займають найбільшу питому вагу: 89,41% у 2019 році, 87,52 % у 2020 році та 87,85% у 2021 році.

Вартість матеріальних оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 1036 тис. грн. (-7,31 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 4641,6 тис. грн. (+35,31 %).

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2020 рр.

№ п/п	Показники	2019р., тис. грн.	2020р., тис. грн.	2021р., тис. грн.	Відхилення (+;-)			
					Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
					2020- 2019 рр.	2021- 2020 рр.	2020- 2019 рр.	2021- 2020 рр.
1.	Активи підприємства, всього (ряд. 1300)	23159	20355	24636,7	-2804	+4281,7	-12,11	+21,04
2.	Необоротні активи (ряд. 1095)	2452	2541	2993,7	+89	+452,7	+3,63	+17,82
	- у відсотках до всіх активів $\frac{\text{ряд.1095}}{\text{ряд.1300}} \times 100$	10,59	12,48	12,15	X	X	+17,85	-2,64
3.	Оборотні активи (ряд. 1195)	20707	17814	21643	-2893	+3829	-13,97	+21,49
	- у відсотках до всіх активів $\frac{\text{ряд.1195}}{\text{ряд.1300}} \times 100$	89,41	87,52	87,85	X	X	-2,11	+0,38
4	Матеріальні оборотні активи (Σ ряд 1100-1110)	14180	13144	17785,6	-1036	+4641,6	-7,31	+35,31
	- у відсотках до оборотних активів (Σ ряд 1100-1110)/ряд. 1195)*100	68,48	73,78	82,18	X	X	+7,74	+11,39
5	Дебіторська заборгованість (Σ ряд. 1125÷1155)	11116	8966	2413,9	-2150	-6552,1	-19,34	-73,08
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\Sigma \text{ряд.1125} + 1130 + 1135 + 1155}{\text{ряд.1195}} \times 100$	53,68	50,33	11,15	X	X	-6,24	-77,85
6	Грошові кошти та їх еквіваленти (Σ ряд. 1160+1165)	1192	675	1443,5	-517	+768,5	-43,37	+113,85
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\Sigma \text{ряд.1160} + 1165}{\text{ряд.1195}} \times 100$	5,76	3,79	6,67	X	X	-34,20	+75,99
7	Інші оборотні активи (ряд. 1170+1190)	1309	1589	-	+280	-1589	+21,39	-
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\text{ряд.1170} + 1190}{\text{ряд.1195}} \times 100$	6,32	8,92	-	X	X	+41,14	-

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» матеріальні оборотні активи займають найбільшу питому вагу: 68,48 % у 2019 році, 73,78 % у 2020 році та 82,18 % у 2021 році.

Дебіторська заборгованість ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2150 тис. грн. (-19,34 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 6552,1 тис. грн. (-73,08 %).

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» дебіторська заборгованість займає таку питому вагу: 53,68 % у 2019 році, 50,33 % у 2020 році та 11,15 % у 2021 році.

В цілому скорочення дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» це позитивно, але тільки в частині, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. За 2021 рік спостерігаємо різке збільшення матеріальних оборотних активів, що дозволяє зробити висновок, що значна частина дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 зменшилась у зв'язку зі зменшенням відвантаження продукції, тому це свідчить про зниження ділової активності підприємства і є негативною тенденцією.

Вартість грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 517 тис. грн. (-43,37 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 768,5 тис. грн. (+113,85 %).

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» грошові кошти та їх еквіваленти займають таку питому вагу: 5,76 % у 2019 році, 3,79 % у 2020 році та 6,67 % у 2021 році.

Також необхідно провести аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» (табл. 2.5).

Здійснивши аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» відзначимо, що їх вартість у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2804 тис. грн. (-12,11 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 4281,7 тис. грн. (+21,04 %).

Власний капітал протягом 2020 року зріс на 539 тис. грн. (+3,72%), а у 2021 році зріс на 185,3 тис. грн. (+1,23%).

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
за 2019-2021 рр.*

№ з/п	Показники	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)			
					абсолют., тис. грн.		відносне, %	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.	2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Джерела утворення активів, всього (ряд. 1900)	23159	20355	24636,7	-2804	+4281,7	-12,11	+21,04
2	Власний капітал (ряд. 1495)	14480	15019	15204,3	+539	+185,3	+3,72	+1,23
	- у відсотках до всіх джерел утворення активів $\frac{\text{ряд.1495}}{\text{ряд.1900}} \times 100$	62,52	73,79	61,71	X	X	+18,03	-16,37
3	Власний оборотний капітал (ряд. 1495-1095)	12028	12478	12210,6	+450	-267,4	+3,74	-2,14
	- у відсотках до власного капіталу $\frac{\text{ряд.1495} - 1095}{\text{ряд.1495}} \times 100$	83,06	83,08	80,31	X	X	+0,02	+3,33
4.	Поточні зобов'язання (ряд. 1695)	8679	5336	9432,4	-3343	+4096,4	-38,52	+76,77
	- у відсотках до всіх джерел утворення активів $\frac{\text{ряд.1695}}{\text{ряд.1900}} \times 100$	37,48	26,21	38,28	X	X	-30,07	+46,05
5.	Кредиторська заборгованість (Σ ряд. 1615÷1690)	7547	4969	5832,4	-2578	+863,4	-34,16	+17,38
	- у відсотках до поточних зобов'язань $\frac{\Sigma \text{ряд. 1615} \div 1690}{\text{ряд.1695}} \times 100$	86,96	93,12	61,83	X	X	+7,08	-33,60

* таблиця створена на основі даних додатків А, В, Д, З, И

Власний оборотний капітал ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 450 тис. грн. (+3,74 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 267,4 тис. грн. (-2,14 %). У % до власного капіталу ТОВ «КОМІНВЕСТ» власний оборотний капітал: 83,06 % у 2019 році, 83,08 % у 2020

році та 80,31 % у 2021 році. У структурі джерел утворення активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» власний капітал займає найбільшу питому вагу: 62,52 % у 2019 році, 73,79 % у 2020 році та 61,71 % у 2021 році.

Кредиторська заборгованість ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2578 тис. грн. (-34,16 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 863,4 тис. грн. (+17,38 %). У % до поточних зобов'язань ТОВ «КОМІНВЕСТ» кредиторська заборгованість займає найбільшу питому вагу: 86,96 % у 2019 році, 93,12 % у 2020 році та 61,83 % у 2021 році.

Проведемо аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр. (таб.2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз основних економічних показників діяльності
ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.*

№ з/п	Показники	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)			
					Абсолютне.		Відносне, %	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.	2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Чистий дохід (тис.грн.)	42599	18851	24412,8	-23748	+5561,8	-55,75	+29,50
2.	Собівартість реалізованої продукції (тис. грн.)	39056	16502	23837,6	-22554	+7335,6	-57,75	+44,45
3.	Коефіцієнт доходу на 1 грн. витрат з виробництва продукції	1,09	1,14	1,02	+0,05	-0,12	+4,59	-10,53
4.	Середньооблікова чисельність персоналу, чол.	43	31	37	-12	+6	-27,91	+19,35
5.	Продуктивність праці (тис. грн./чол.)	990,67	608,10	659,81	-382,57	+57,71	-38,62	+8,50
6.	Фонд оплати праці (тис. грн.)	3841	1986	2905	-1855	+919	-48,29	+46,27
7.	Середньорічна зарплата (тис. грн./чол.)	89,32	64,06	78,51	-25,26	+14,45	-28,28	+22,56
8.	Чистий прибуток (тис. грн.)	710	539	185,3	-171	-353,7	-24,08	-65,62

* таблиця створена на основі даних додатків А, Б, Д, Е, И

Чистий дохід ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 23748 тис. грн. (-55,75 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 5561,8 тис. грн. (+29,50 %). Собівартість реалізованої продукції ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 22554 тис. грн. (-57,75 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 7335,6 тис. грн. (+44,45%). Коефіцієнт доходу на 1 грн витрат з виробництва продукції ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2019 році склав 1,09, 2020 році – 1,14 і у 2021 році - 1,02.

Середньооблікова чисельність персоналу ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2019 році склала 43 чол., у 2020 році – 31 чол. і у 2021 році – 37 чол. Фонд оплати праці ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 1855 тис. грн. (-48,29 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 919 тис. грн. (+46,27 %). Середньорічна заробітна плата ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 25,26 тис. грн. (-28,28 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 14,45 тис. грн. (+22,56 %).

Чистий прибуток ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 171 тис. грн. (-24,08 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 353,7 тис. грн. (-65,62 %).

Проведемо аналіз показників фінансового стану ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік (табл. 2.7).

Неплатежі ТОВ «КОМІНВЕСТ» склали за 2021 рік 9432,4 тис.грн, а оборотні активи – 21643 тис.грн. У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» вбільшу частину склали запаси 17785,6 тис. грн.

Коефіцієнт фінансової стійкості ТОВ «КОМІНВЕСТ» показує скільки гривень власного капіталу припадає на 1 гривню активів ТОВ «КОМІНВЕСТ». Отже в ТОВ «КОМІНВЕСТ» на 1 грн. активів підприємства припадає 0,62 грн. власного капіталу.

Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «КОМІНВЕСТ» становить 1,61, це характеризує ймовірність ТОВ «КОМІНВЕСТ» забезпечити свої поточні зобов'язання з частини своїх оборотних активів. Значення коефіцієнту загальної ліквідності може коливатись в межах 1,5 - 2,5, але не повинно бути меншим за 1.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «КОМІНВЕСТ» є важливим критерієм ліквідності та платоспроможності.

Таблиця 2.7

Аналіз показників фінансового стану ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік*

№ з.п	Показник	Формула розрахунку	Значення показника	
			Нормативне	Наявне
1	2	3	4	5
1	Неплатежі, тис.грн	Рядок 1695 форми №1	>0	9432,4
2	Оборотні активи, тис.грн	Рядок 1195 форми №1	>0	21643
3	Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал/ Валюта балансу	≥0,5	0,62
4	Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / Залучений та запозичений капітал	>1	1,61
5	Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	1,5-2,5	2,29
6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи-Запаси)/ Поточні зобов'язання	0,7-0,8	0,41
7	Показник абсолютної ліквідності	Грошові кошти/ Поточні зобов'язання	0,2-0,35	0,15
8	Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	>0	12210,6
9	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід/ Середньорічна вартість оборотних активів	>0	0,96
10	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід/ Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	>0	0,96
11	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід/ Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	>0	4,59
12	Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	Чистий прибуток/ Середньорічна вартість власного капіталу	>0	0,01
13	Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів	Чистий прибуток/ Середньорічна вартість оборотних активів	>0	0,01
14	Рентабельність активів, %	Чистий прибуток / Середня валюта	>0	0,01
15	Рентабельність продажів, %	Чистий прибуток/ Чистий дохід	>0	0,01

*таблиця створена на основі даних додатків А, Б, Д, Е, И.

Даний коефіцієнт визначає частину короткострокової заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ», яку можна буде погасити за рахунок грошових коштів ТОВ «КОМІНВЕСТ». Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності може коливатись в межах 0,2 - 0,35. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік склав 0,15, що означає, що ТОВ «КОМІНВЕСТ» тільки на 15% може погасити свої короткострокові зобов'язання.

Чистий оборотний капітал ТОВ «КОМІНВЕСТ» становить 12210,6 тис. грн., що вказує на здатність ТОВ «КОМІНВЕСТ» отримувати в майбутньому прибуток і процесі господарської діяльності.

За 2021 рік коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» становить 0,96, а коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» склав 0,96, а коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» склав 4,59.

Не зважаючи на досить важку ситуацію на ринку перспективи розвитку діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» все ж таки є, але необхідно стимулювати обсяги продажів власної продукції, шукати нові сегменти на внутрішньому ринку збуту та оптимізувати витрати при виробництві для забезпечення покращення фінансового стану ТОВ «КОМІНВЕСТ».

2.2. Формування методики економічного аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Метою аналізу наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є підвищення ефективності виробничої діяльності за рахунок ефективного використання матеріальних ресурсів, а також пошук найоптимальніших варіантів економії при використанні виробничих запасів.

Визначають такі три напрямки проведення аналізу виробничих запасів, як: аналіз виконання плану при постачанні матеріалів, аналіз стану збереження матеріалів та аналіз використання наявних матеріалів.

Джерела інформації для аналізу усіх виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» відображені у таблиці 2.8.

Визначають такі етапи аналізу усіх виробничих запасів: аналіз обґрунтованості та ефективності формування портфеля договорів на поставку наявних виробничих запасів; аналіз ефективного використання наявних виробничих запасів; аналіз оптимізації виявлених резервів підвищення ефективності використання наявних виробничих запасів.

Етапи аналізу наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» представлено на рисунку 2.2.

Таблиця 2.8

Джерела інформації для проведення аналізу виробничих запасів
ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№	Джерела інформації
1	оперативні дані щодо матеріально-технічного постачання підприємства про виконання договорів
2	дані складського обліку щодо надходження й вибуття матеріалів на виробництво
3	дані щодо планування і технічного відділу
4	калькулювання собівартості одиниці продукції
5	форма 5-С "Звіт про витрати на виробництво продукції, робіт, послуг"
6	лімітно-забірні картки
7	наряди
8	замовлення
9	статистична звітність: форми 1-СН, 3-СН4, 4-СН, 11-СН, 12-СН про наявність і використання виробничих запасів
10	дані про нормативи та норми витрат виробничих запасів
11	дані від проектної групи

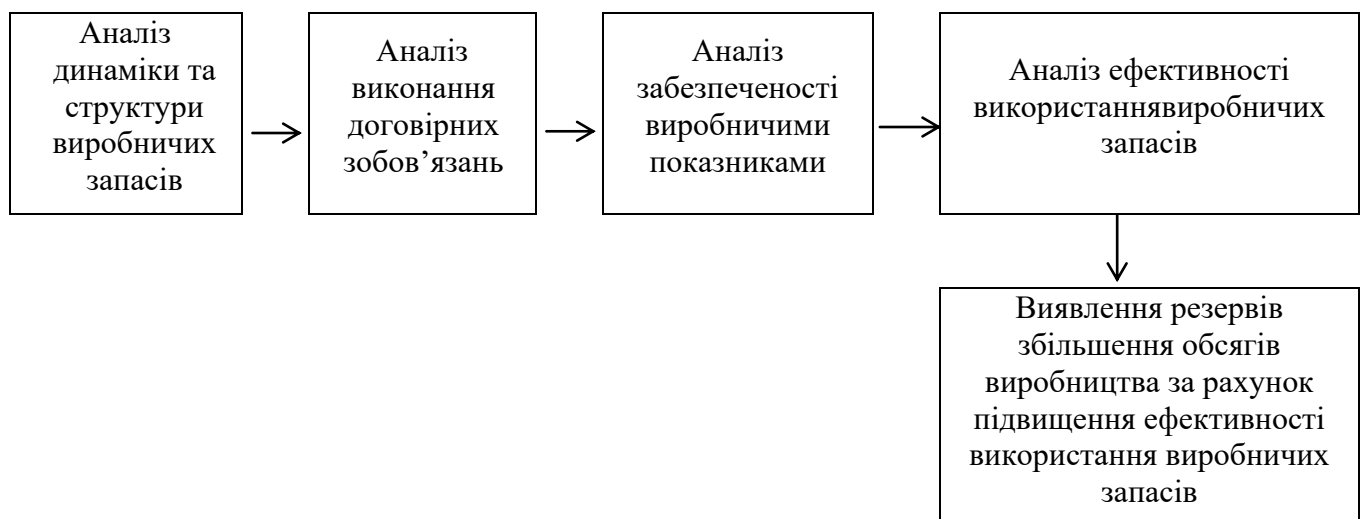

Рис. 2.2. Етапи аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Аналітичні процедури щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно здійснювати за декілька років, нами систематизовано та опрацьовано інформацію за три останні роки - 2019 рік, 2020 рік та 2021 рік.

Згодом нами виокремлено основні причини зменшення наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», це зменшення кількості замовлень, проблеми з своєчасністю поставок сировини і матеріалів, проблеми із збутом продукції, неплатежі партнерів, тощо

Також необхідно здійснити обов'язково експрес-аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» в цілому та деталізований аналіз усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» по складу і структурі, який буде проводитись поетапно у такій послідовності.

Комплексна методика аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведена у таблиці 2.9.

Методика, яка нами використана для проведення аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є досить раціональною. Така методика має деякі багато переваг від інших методик, оскільки є універсальною й повністю охоплює аналіз усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Така методика аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є ефективною, оскільки кожен її етап дозволяє отримувати належні результати, на основі яких можна сформувані обґрунтовані висновки для прийняття у діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» раціональних та ефективних управлінських рішень. Дану методику нами запропоновано застосовувати в практиці діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» для ефективного використання його виробничих запасів.

Під час аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», насамперед, необхідно оцінити фактичну наявність усіх виробничих запасів на досліджуваному підприємстві, проаналізувати їх структуру та динаміку змін усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Показники структури усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» дозволяють проаналізувати відсоткове співвідношення конкретного виду виробничих запасів до всього обсягу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ». В процесі аналізу динаміки обсягу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» можна визначити, як збільшився чи зменшився конкретний вид виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» відповідно до того періоду з яким ми порівнюємо дані.

Таблиця 2.9

Комплексна методика аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Етапи	Інструментарій	Отримані результати
1	2	3
1. Проведення аналізу використання матеріальних ресурсів (виробничих запасів) за допомогою окремої методики		
Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами	Метод горизонтального порівняльного аналізу	Оцінка потреби підприємства в матеріальних ресурсах
Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів	Коефіцієнтний метод, метод відносних різниць	Аналіз величини факторів, які впливають на ефективність використання матеріальних ресурсів
Аналіз структури запасів	Вертикального та горизонтального аналізу	Визначення обґрунтованості та ефективності формування замовлень на матеріальні ресурси
Аналіз якості запасів	Бальний метод	Перевірка якості запасів
Аналіз матеріаломісткості	Метод відносних різниць	Рівень понесених витрат або внаслідок зміни матеріаломісткості
Виявлення внутрішньо-виробничих резервів економії матеріальних ресурсів та оцінка їх впливу на обсяг виробництва	Метод базисних підстановок, коефіцієнтний метод	Оцінка впливу ефективності використання матеріальних ресурсів на величину матеріальних затрат
2. Побудова економіко-математичних моделей		
Побудова мультиплікативної моделі декомпозиції динамічного ряду виробничих запасів	Розрахунок трендової, циклічної, сезонної та випадкової складових даної моделі, визначення прогностичних значень виробничих запасів	Значення трендової, циклічної, сезонної та випадкової складових виробничих запасів; побудова графіків за розрахованими показниками
Побудова лінійної чотирифакторної регресійної економіко-математичної моделі	Методи кореляційного та регресійного аналізу	Виявлення загальних закономірностей, зв'язків та залежності між коефіцієнтом оборотності запасів та коефіцієнтом оборотності активів, поточної ліквідності, автономії, прогнозу банкрутства
3. Формування висновків про загальний стан підприємства, виділення найбільш вагомих показників впливу на ефективність використання запасів та доцільність прийняття відповідних управлінських рішень		

При аналізі усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» визначають забезпеченість досліджуваного підприємства матеріальними ресурсами. Загалом планування потреби у виробничих запасах ТОВ «КОМІНВЕСТ» здійснюється на основі попередніх результатів використання усіх виробничих запасів на виробництві, при проведенні ремонтів та при виникненні інших потреб. Якщо у досліджуваного підприємства Недостатня забезпеченість усіма виробничими запасами або якимсь одним із їх видів, то це сповільнює його господарську діяльність і може суттєво погіршити його фінансовий стан.

Розглянемо показники показники комплексної методики аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники комплексної методики аналізу усіх виробничих запасів
ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№	Показники при проведенні аналізу виробничих запасів
1	2
1	<p>Відсоток забезпечення матеріалами</p> $Зм\% = (Вд + Н) / Пп. \times 100 \%, \quad (2.1)$ <p>де:</p> <p>Зм% – відсоток забезпечення матеріалами;</p> <p>Вд – внутрішні джерела покриття потреб;</p> <p>Н – надходження від постачальників;</p> <p>Пп – планова потреба у матеріальних ресурсах.</p>
2	<p>Загальна потреба у виробничих запасах підприємства:</p> $Пз = Пп + Пр + Пзв - Зо, \quad (2.2)$ <p>де:</p> <p>Пз – загальна потреба у запасах;</p> <p>Пп – потреба у запасах на виробництво;</p> <p>Пр – потреба у запасах на ремонт;</p> <p>Пзв – потреба в утворенні нормативних залишків на кінець періоду;</p> <p>Зо – запаси на початок періоду.</p>
3	<p>Забезпеченість підприємства запасами в днях:</p> $Зmin = Но / Дп, \quad (2.3)$ <p>де:</p> <p>Но – запас того чи іншого виду матеріалу;</p> <p>Дп – добова потреба в цьому матеріалі.</p>

Продовження таблиці 2.10

1	2
4	Коефіцієнт виконання договорів: $\text{Кв.д} = \text{Н} / \text{Зд} \times 100 \%, \quad (2.4)$ де: Зд – укладено договорів; Кв.д – коефіцієнт виконання договорів;
5	Коефіцієнт задоволення потреби у запасах: $\text{Кз.п} = \text{Зд} / \text{Пп.} \times 100\%, \quad (2.5)$ де: Кз.п – коефіцієнт задоволення потреб. Пп – планова потреба у матеріальних ресурсах
6	Матеріаловіддача: $\text{Мв} = (\text{К} \times \text{Цт}) / (\text{К} \times \text{Н} \times \text{Ц}), \quad (2.6)$ Де; Мв – матеріаловіддача продукції в грн; К – обсяг випуску продукції; Н – норма витрачання певного виду матеріалів на одиницю продукції; Ц – ціна одиниці певного виду матеріалу за період, що аналізується, грн; Цт – відпускна ціна одиниці продукції, грн.
7	Матеріаломісткість: $\text{Мм} = (\text{К} \times \text{Н} \times \text{Ц}) / (\text{К} \times \text{Ц}). \quad (2.7)$ Мм – матеріаломісткість продукції в грн; К – обсяг випуску продукції; Н – норма витрачання певного виду матеріалів на одиницю продукції; Ц – ціна одиниці певного виду матеріалу за період, що аналізується, грн.

Потребу підприємства ТОВ «КОМІНВЕСТ» у виробничих запасах необхідно визначати у таких розрізах:

- 1) потреба виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у натуральних одиницях;
- 2) потреба виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у грошовому вимірнику;
- 3) потреба виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у днях.

Працівники ТОВ «КОМІНВЕСТ» повинні ретельно дослідити майбутнього постачальника виробничих запасів і вибрати такого постачальника, який забезпечить найкращі умови постачання виробничих запасів для діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» з мінімальними витратами.

При проведенні аналізу усіх виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» доцільно ще розрахувати показники щодо стану виробничих запасів (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Показники аналізу стану виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Показник	Розрахунок
Коефіцієнт використання матеріалів	Визначається шляхом ділення суми фактичних матеріальних витрат на розмір матеріальних витрат, обчислений виходячи з планових калькуляцій і фактичного випуску та асортименту продукції
Тривалість одного обороту оборотних активів	$T_{об} = (Ф_{об} \times Д) / ЧД$, де $Ф_{об}$ – середньорічна вартість виробничих запасів; $Д$ – число днів в аналізованому періоді; $ЧД$ – розмір чистого доходу від реалізованої продукції
Кількість оборотів за певний період	$К_{об} = ЧД / Ф_{об}$
Коефіцієнт завантаження запасів в обороті	$Кз = Ф_{об} / ЧД$
Величина запасів, що вивільняється	$В = (ЧД \times (T_{об. базис} - T_{об2. звіт})) / Д$

Отже раціональне використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» дасть можливість для забезпечення безперебійності виробничої діяльності та забезпечення збільшення прибутку ТОВ «КОМІНВЕСТ». Проведення аналізу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» сприяє виявленню несприятливих ситуацій у процесі постачання запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» та при передачі їх у виробництво при здійсненні господарської діяльності.

2.3. Оцінка використання виробничих запасів та їх вплив на результати роботи ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Для оцінки використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно проаналізувати динаміку оборотних активів за 2019-2021рр. (таб. 2.12) .

Всього вартість оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році склала 21643 тис. грн., що на 3829 тис. грн. (+21,49%) більше порівняно з 2020 р. , а у

2020 році вартість оборотних активів склала 17814 тис грн, що на 2893 тис. грн. (-13,97%) менше порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.12

Динаміка обсягу оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.,
тис.грн.*

№ з/п	Оборотні активи	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)			
					Абсолютне.		Відносне, %	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.	2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Виробничі запаси	2034	2050	2300	+16	+250	+0,79	+12,20
	Товари	5056	4534	15485,6	-522	+10951,6	-10,32	+214,54
2.	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6030	4253	-	-1777	-4253	-29,47	-
3.	Дебіторська заборгованість з бюджетом:	77	-	365,2	-77	+365,2	-	-
4.	Інша поточна дебіторська заборгованість	5009	4713	2048,7	-296	-2664,3	-5,91	-56,53
	Поточні капітальні інвестиції	41	41	41	-	-	-	-
5.	Гроші та їх еквіваленти	1151	634	1402,5	-517	+768,5	-44,92	+121,21
6.	Інші оборотні активи	1309	1589	-	+280	-1589	+21,39	-
	Всього	20707	17814	21643	-2893	+3829	-13,97	+21,49

*таблиця створена на основі даних додатків А, Д, И.

Дебіторська заборгованість ТОВ «КОМІНВЕСТ» за продукцію, товари, послуги за 2021 рік зменшилась на 4253 тис грн, інша поточна дебіторська заборгованість ТОВ «КОМІНВЕСТ» також зменшилась на 2664,3 тис.грн. (-56,53%), вартість інших оборотних активів за 2021 рік зменшилась на 1589 тис.грн. Все це свідчить про роботу на підприємстві, яка здійснюється для оптимізації дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2021 році.

Зменшення обсягу оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком відбулось за рахунок зменшення обсягу товарів на 522 тис. грн. (-10,32%), за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги на 1777 тис грн (-29,47 %), за рахунок зменшення

дебіторської заборгованості з бюджетом на 77 тис грн, за рахунок зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 296 тис грн (-5,91 %), зменшення грошей та їх еквівалентів на 517 тис грн (-44,92 %). Не зважаючи на зменшення обсягу оборотних активів за 2020 рік обсяг виробничих запасів збільшився на 16 тис.грн. (+0,79 %), і обсяг інших оборотних активів також збільшився на 280 тис.грн. (+21,39%).

У 2021 році спостерігається накопичення суттєвих залишків товарів ТОВ «КОМІНВЕСТ» це результат неправильного прогнозування обсягів продажів товарів на 2021 рік.

Проаналізуємо динаміку структури оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведені в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка структури оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
за 2019-2021 рр.,%*

№ з/п	Оборотні активи	% у структурі 2019 рік, тис. грн.	% у структурі 2020 рік, тис. грн.	% у структурі 2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7
1	Виробничі запаси	9,82	11,51	10,63	+1,69	-0,88
2	Товари	24,42	25,45	71,55	+1,04	46,10
3	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	29,12	23,87	0,00	-5,25	-23,87
4	Дебіторська заборгованість з бюджетом:	0,37	0,00	1,69	-0,37	1,69
5	Інша поточна дебіторська заборгованість	24,19	26,46	9,47	+2,27	-16,99
6	Поточні капітальні інвестиції	0,20	0,23	0,19	+0,03	-0,04
7	Гроші та їх еквіваленти	5,56	3,56	6,48	-2,00	+2,92
8	Інші оборотні активи	6,32	8,92	0,00	+2,60	-8,92
	Всього	100	100	100	-	-

*таблиця створена на основі даних додатків А, Д, И.

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році виробничі запаси склали 10,63 %, тоді як у 2020 році виробничі запаси були 11,51 %, а у

2019 році – 9,82 %. Сума виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» щороку зростає, тоді як по структурі спостерігається збільшення на 1,69% за 2020 рік і зменшення за 2020 рік на 0,88 %. Зменшення % по структурі виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік пов'язано з різким збільшенням суми товарів, що накопичилась на підприємстві.

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році товари склали 71,55 %, тоді як у 2020 році товари були 25,45 %, а у 2019 році – 24,42 %. За 2021 рік по структурі товарів ТОВ «КОМІНВЕСТ» збільшилось на 71,55 %, а за 2020 рік на 1,04%.

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році дебіторська заборгованість за товари, послуги, продукцію, роботи відсутня. Тоді як у 2020 році склала 23,87 %, тоді як у 2019 році така дебіторська заборгованість була 29,12 %. Сума дебіторської заборгованості за роботи, послуги, продукцію, товари ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2020 рік знижується, відповідно знижується і % по структурі в оборотних активах – зменшення на 5,25 %.

У структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році дебіторська заборгованість з бюджетом склала 1,69 %, у 2020 році така дебіторська заборгованість була відсутня, а у 2019 році – 0,37 %. Сума дебіторської заборгованості з бюджетом ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік склала 365,2 тис.грн, і якби не різке збільшення по сумі товарів за цей рік то % даної заборгованості був би значно вищим. Така сума дебіторської заборгованості з бюджетом ТОВ «КОМІНВЕСТ» виникла внаслідок того, що замовлення під кінець 2021 року були виконані, але кошти за них ще не перераховані.

По капітальним інвестиціям по сумі не спостерігалось змін, і зміни по структурі виникли через зміни по інших видах оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Також за 2021 рік зріс % грошових коштів та їх еквівалентів у структурі оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» вони склали 6,48 % у порівнянні з 2020 роком 3,56 %, за 2019 5,56%. Зростання на 2,92 за 2021 рік пояснюється збільшенням суми грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «КОМІНВЕСТ» майже вдвічі порівнянно з 2020 роком (у 2020 році – 364 тис. грн, у 2021 році – 1402,5 тис.грн.).

Далі важливо провести аналіз динаміки складу та структури виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр. Аналіз динаміки складу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведені в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка складу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
за 2019-2021 рр., тис.грн.*

№ з/п	Види виробничих запасів	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)			
					Абсолютне, тис.грн		Відносне, %	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.	2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Сировина й матеріали	1920	1931	2178	+11	+247	+0,57	+12,79
2	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі виробу	69	70	78	+1	+8	+1,45	+11,43
3.	Паливо	30	31	34	+1	+3	+3,33	+9,68
4.	Інші виробничі запаси	15	18	10	+3	-8	+20,00	-44,44
	Всього виробничих запасів	2034	2050	2300	+16	+250	+0,79	+12,20

До складу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» входять сировина й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі виробу, паливо, інші виробничі запаси. Всього виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» склали у 2019 році 2034 тис.грн, у 2020 році 2050 тис.грн., у 2021 році 2300 тис.грн. Відповідно за 2020 рік виробничі запаси збільшились на 16 тис. грн. (+0,79%), а за 2021 рік збільшились на 250 тис.грн (+12,20%).

Сума купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів ТОВ «КОМІНВЕСТ» склали у 2019 році 69 тис.грн, у 2020 році 70 тис.грн., у 2021 році 78 тис.грн. Сума купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2020 рік збільшилась на 1 тис. грн. (+1,45%), а за 2021 рік збільшились на 8 тис.грн (+11,43%).

Сума палива ТОВ «КОМІНВЕСТ» склали у 2019 році 30 тис.грн, у 2020 році 31 тис.грн., у 2021 році 34 тис.грн. Сума палива ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2020 рік збільшилась на 1 тис. грн. (+3,33 %), а за 2021 рік збільшились на 3 тис.грн (+9,68 %).

Вартість інших виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» склала у 2019 році 15 тис.грн, у 2020 році 18 тис.грн., у 2021 році 10 тис.грн. Вартість інших виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2020 рік збільшилась на 3 тис. грн. (+20 %), а за 2021 рік зменшилась на 10 тис.грн (-44,44%). Зменшення інших виробничих запасів у 2021 році відбулось за рахунок оптимізації видів виробничих запасів, максимального використання наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Динаміка структури виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведена в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

**Динаміка структури виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
за 2019-2021 рр.,%**

№ з/п	Оборотні активи	% у структурі 2019 рік, тис. грн.	% у структурі 2020 рік, тис. грн.	% у структурі 2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Сировина й матеріали	94,40	94,20	94,70	-0,20	+0,50
2	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	3,39	3,41	3,39	+0,02	-0,02
3.	Паливо	1,47	1,51	1,48	+0,04	-0,03
4.	Інші виробничі запаси	0,74	0,88	0,43	+0,14	-0,44
	Всього виробничих запасів	100,00	100,00	100,00	-	-

У структурі виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році запаси сировини і матеріалів склали найбільшу частку 94,70 % (+0,50 %), тоді як у 2020 році запаси сировини і матеріалів були 94,20 % (-0,20 %), а у 2019 році – 94,40 %. У структурі виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби склали 3,39 %, (-0,02%) тоді як у 2020 році купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби були 3,41 % (+0,02%), а у 2019 році – 3,39 %.

У структурі виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році запаси палива склали 1,47 %, (-0,03 %) тоді як у 2020 році запаси палива були 1,51 %

(+0,04 %), а у 2019 році – 1,47 %. У структурі виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році інші виробничі запаси склали 0,43 %, (-0,44%) тоді як у 2020 році інші виробничі запаси були 0,88 % (+0,14 %), а у 2019 році – 0,74 %.

Аналіз динаміки обсягу та структури виробничих запасів на досліджуваному підприємстві показав, що ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно впроваджувати нові сучасні методи управління різними видами виробничих запасів, оскільки на ТОВ «КОМІНВЕСТ» відбулось суттєве накопичення товарів за 2021 рік і це знижує ефективність використання оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Проведемо аналіз узагальнюючих показників використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» (таблиця 2.16)

Таблиця 2.16

Аналіз показників ефективності використання виробничих запасів
ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 рр. *

№ з/п	Показники	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення (+; -)			
					Абсолютне.		Відносне, %	
					2020-2019 рр.	2021-2020 рр.	2020-2019 рр.	2021-2020 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Середньорічна вартість виробничих запасів, тис.грн.	5326	2042	2175	-3284	+133	-61,66	+6,51
2.	Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	42599	18851	24412,8	-23748	+5561,8	-55,75	+29,50
3.	Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, раз	8,0	9,23	11,22	+1,23	+1,99	+15,38	+21,56
4.	Тривалість періоду оборотності виробничих запасів, дні	46,8	39,6	32,4	-7,2	-7,2	-15,38	-18,18
5.	Коефіцієнт завантаження запасів в обороті, коп.	0,13	0,11	0,09	-0,02	-0,02	-15,38	-18,18

* таблиця створена на основі даних додатків А, Б, Д, Е, И.

Середньорічна вартість виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2019 році 5326 тис.грн, у 2020 році 2042 тис.грн., у 2021 році 2175 тис.грн. Відповідно

за 2020 рік середньорічна вартість виробничих запасів зменшилась на 3284 тис. грн. (-61,66), а за 2021 рік збільшились на 133 тис.грн (+6,51%). Якщо аналізувати суму виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» то на початок 2019 року вона становила 8638 тис грн, а вже на кінець 2021 року становила 2300 тис.грн, тобто фактично за цей період сума виробничих запасів зменшилась практично в 4 рази. Одночасно з цим необхідно зазначити, що і чистий дохід зменшився також суттєво. Якщо у 2019 році чистий дохід ТОВ «КОМІНВЕСТ» був 42599 тис.грн, а у 2021 році 24412,8 тис.грн - тобто зменшився у 2 рази практично. Звичайно на таке різке зменшення чистого доходу від реалізації і зміни по виробничих запасах ТОВ «КОМІНВЕСТ» вплинули перш за все негативні фактори від здійснення діяльності у умовах пандемії, зменшення замовлень, тощо. Не хвжаючи на різке зменшення у 2020 році чистого доходу від реалізації ТОВ «КОМІНВЕСТ» вдалося у наступному 2021 виправити ситуаці і темпи приросту чистого доходу від реалізації у 2021 становили +29,50 %.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019 рік становить 8 раз, 2020 рік 9,23 раз, за 2021 рік 11,22 раз. Прискорення коефіцієнту оборотності виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 роки показує, що наявні виробничі запаси ТОВ «КОМІНВЕСТ» використовуються краще. При прискоренні оборотності наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» із запасів даного підприємства вивільняються суми оборотних активів, які можна спрямовувати на додаткове фінансування для підвищення ефективності діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Тривалість періоду оборотності наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019 рік становить 46,8 дня, 2020 рік 39,6 дня, за 2021 рік 32,4 дні. Позитивною тенденцією є зменшення тривалості періоду 1 обороту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019-2021 роки характеризує поліпшення використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Коефіцієнт завантаження запасів в обороті ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2019 рік становить 0,13, 2020 рік 0,11, за 2021 рік 0,09 і показує скільки виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»припадає на 1 гривню реалізованої продукції.

Отже, провівши аналіз показників ефективності використання виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»за 2019-2021 роки, можна зробити висновок про

покращення ефективності використання наявних виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Висновки до розділу 2

Досліджуваним підприємством є Товариством з обмеженою відповідальністю ТОВ «КОМІНВЕСТ», основною метою якого є отримання доходу при здійсненні монтажу водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування. Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» показав, що вартість активів у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2804 тис. грн. (-12,11 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 4281,7 тис. грн. (+21,04 %). Вартість необоротних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилась на 89 тис. грн. (+3,63 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 452,7 тис. грн. (+17,82 %).

У структурі активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» необоротні активи займають таку питому вагу: 10,59 % у 2019 році, 12,48 % у 2020 році та 12,15% у 2021 році.

Поточні зобов'язання ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшились на 3343 тис. грн. (-38,52 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшились на 4096,4 тис. грн. (+76,77 %). У структурі джерел утворення активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» поточні зобов'язання займають таку питому вагу: 37,48 % у 2019 році, 26,21 % у 2020 році та 38,28 % у 2021 році.

Збільшення обсягу оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» в 2021 році в порівнянні з 2020 роком відбулось за рахунок збільшення обсягу виробничих запасів на 250 тис. грн. (+12,20 %), за рахунок збільшення вартості товарів на 10951,6 тис. грн. (+214,54 %), за рахунок збільшення дебіторської заборгованості з бюджетом на 365,2 тис. грн., за рахунок збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 768,5 тис. грн. (+121,21%).

Ми пропонуємо на досліджуваному підприємстві застосовувати сучасні методи управління різними видами виробничих запасів, щоб не відбувалось надлишкового накопичення запасів і не це знижувало ефективність їх використання у діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ»

3.1. Організація обліку на ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Правильно організована система обліку виробничих запасів на підприємстві передбачає в першу чергу правильність списання вартості виробничих запасів на виробництво, оцінку незавершеного виробництва і відображення усієї інформації щодо виробничих запасів у звітності підприємства.

Обліковою політикою ТОВ «КОМІНВЕСТ» зазначається, що первинна вартість запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно визначи згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». При відпуску запасів у виробництво ТОВ «КОМІНВЕСТ», з виробництва, при продажах або іншому вибутті оцінка виробничих запасів здійснюється методом середньозваженої собівартості (дод Л).

Організація аналітичного обліку руху виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» здійснена в розрізі структурних підрозділів: бухгалтерія - у кількісно-сумовому вимірі; склади - у кількісному вираженні.

Для забезпечення належної організації бухгалтерського обліку діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» обов'язковою умовою є забезпечити відображення будь-якої господарської операції у відповідних документах ТОВ «КОМІНВЕСТ». Адже бухгалтерський документ є основним письмовим доказом здійснення будь-якої господарської операції ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Головним завданням правильної організації обліку ТОВ «КОМІНВЕСТ» є створення такої інформаційної системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, що могла б забезпечити ефективне управління ТОВ «КОМІНВЕСТ» та збільшення доходу від діяльності в результаті отримання достовірної, повної та своєчасної інформації. На основі такої інформації керівництво ТОВ «КОМІНВЕСТ» зможе оперативно приймати необхідні управлінські рішення.

Основні завдання організації обліку виробничих запасів підприємства:

- вибір первинних документів, якими будуть оформлюватися операції з виробничих запасів, із затверджених типових форм або розробка власних;
- забезпечення правильного та своєчасного документального оформлення операцій з надходження, переміщення і вибуття виробничих запасів;
- вибір методики списання виробничих запасів шляхом зазначення обраних методичних прийомів у Положенні про облікову політику;
- встановлення матеріально відповідальних осіб, які будуть відповідати за збереження виробничих запасів;
- забезпечення проведення інвентаризації активів у строки, встановлені законодавством.

Алгоритм формування облікової інформації щодо руху виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» представлено на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Алгоритм формування облікової інформації щодо руху виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Всі господарські операції, що проводяться підприємством, повинні оформлятися відровідними документами. Ці документи є первинними обліковими документами, на підставі яких ведеться бухгалтерський облік.

Первинні документи по надходженню і витрат виробничих запасів є основою організації матеріального обліку. Безпосередньо за первинними документами здійснюють попередній, поточний і наступний контроль за рухом, збереженням і раціональним використанням матеріальних ресурсів. Всі операції по руху (надходження, переміщення, витрачання) виробничих запасів повинні оформлятися первинними обліковими документами. При здійсненні обліку виробничих запасів на підприємстві ТОВ «КОМІНВЕСТ» використовуються такі уніфіковані форми первинної документації (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Первинні документи для обліку виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ форми	Назва форми
1	2
М-1	Журнал обліку, що надійшли
М-2	Довіреність
М-3	Журнал реєстрації довіреностей
М-4	Прибутковий ордер
М-5	Товарно–транспортна накладна
М-6	Товарно–транспортна накладна
М-7	Акт про приймання матеріалів
М-10	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів
М-11	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення матеріалів)
М-12	Картка складського обліку матеріалів
М-13	Реєстр приймання – здачі документів
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі
М-15а	Акт приймання-передачі устаткування до моменту
М-16	Матеріальний ярлик
М-17	Акт про виявленні дефекти устаткування
М-18	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу
М-19	Матеріальний звіт
М-20	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (бланк суворої звітності)
М-21	Інвентаризаційний опис
М-22	Акт про списання матеріалів відкритого зберігання
М-23	Акт про витрату давальницьких матеріалів
М-26	Картка обліку устаткування для встановлення

Головний бухгалтер на свій розсуд може визначитися з тим, які документи доцільно використовувати на ТОВ «КОМІНВЕСТ», враховуючи специфіку підприємства (дод. К). Крім цього структура документообігу повинна бути такою, щоб забезпечити своєчасне надходження необхідної інформації як для обліку, так і для контролю й оперативного управління за рухом виробничих запасів. Для своєчасного відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку в ТОВ «КОМІНВЕСТ» визначений графік руху документів з обліку матеріалів від відділу складського обліку до бухгалтерії ТОВ «КОМІНВЕСТ» для відповідного їх оформлення (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Графік надходження до бухгалтерії ТОВ «КОМІНВЕСТ» первинних документів з обліку виробничих запасів

Найменування первинного документа	Складання і передача документу		Обробка документа		Обробка і узагальнення даних в бухгалтерії	
	Відповідальний за складання і передачу документа	Строк передачі документа	Служба, що прийняла документ	Коли і кому передається	Обробка документа і узагальнення даних	Кому і коли передається документ
1	2	3	4	5	6	7
Рахунок постачальника	Касир-інкасатор	В день отримання	Відділ матеріально-технічного постачання	Щодня до бухгалтерії	Оплата або підготовка відмови від оплати	На другий день після отримання матеріалів завскладом
Прибутковий ордер	Завскладом на час надходження матеріалів	Кожного 1-го, 4, 8 і т.д. числа	Відділ матеріально-технічного постачання, обчислювальний центр	Бухгалтерії кожного 5, 9, 13 –го числа	Контроль за змістом, визначенням цін, запис до облікових регістрів	Обчислювальний відділ не пізніше другого дня після одержання, поточний архів
Накладна вимога	Завідуючий складом	Щодня	Відділ матеріально-технічного постачання	Бухгалтерії наступного дня після отримання	Контроль за визначенням цін, запис до облікових регістрів	Обчислювальний відділ не пізніше другого дня після одержання
Картка складського обліку матеріалів	Завідуючий складом	Щодня	Відділ матеріально-технічного постачання	Бухгалтерії наступного дня після отримання	Контроль за правильністю оформлення, запис до облікових регістрів	Обчислювальний відділ

Первинні документи з руху виробничих запасів повинні ретельно оформлятися, обов'язково містити підписи осіб, які здійснювали операції, а також сліди відповідних об'єктів обліку. Відзначимо, що контроль за дотриманням правил оформлення руху цінностей покладено на головного бухгалтера та керівників структурних підрозділів підприємства.

Усі операції надходження запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» оформляються відповідними первинними документами, незалежно від напрямів надходження запасів на підприємство.

Основними напрямками надходження запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» є:

- придбання у постачальника;
- придбання підзвітними особами;
- виготовлення на даному підприємстві;
- безкоштовне отримання;
- виявлення надлишків при проведенні інвентаризації;
- внески до статутного капіталу підприємства його учасниками;

При отриманні запасів безпосередньо від постачальника, контроль за виконанням плану договорів, вчасним надходженням і оприбуткуванням виробничих запасів здійснює служба постачання на договірних засадах.

Для отримання запасів від постачальника ТОВ «КОМІНВЕСТ» виписує довіреність (ф.М-2). Наказом керівника визначений перелік працівників підприємства, які можуть отримувати довіреності. Видача кожного бланку довіреності реєструється в журналі реєстрації виданих довіреностей (ф.М-3).

Виробничі запаси, які надходять на ТОВ «КОМІНВЕСТ», приймаються за кількістю і якістю. Якщо фактична наявність поставлених матеріалів відповідає умові та супровідним документам (накладні ф.М-11 прийомні акти ф.М-7, товарно-транспортні накладні ф.М-6), їх оприбуткування здійснюється за документами постачальника або за прибутковим ордером (ф.М-4).

Прибуткові ордери виписуються на кожну партію поставки. У випадку виявлення розбіжностей фактичної поставки запасів до вказаної в супровідних

документах чи в договорі створюється за наказом керівника спеціальна комісія, в яку обов'язково мають входити представники постачальника, а у випадку виникнення суперечливих питань з метою з'ясування непорозумінь можна залучати відповідних спеціалістів – експертів (юристів, аудиторів). Ця комісія складає акт про приймання матеріалів (ф.М-7). Цей документ застосовують у разі наявності розбіжностей у кількості та/або якості товару, який надходить, незалежно від того, з чиєї вини виникла розбіжність (постачальника чи транспортної організації), і від виду транспортного перевезення вантажу.

У складеному акті перелічують лише ті позиції запасів, за якими встановлено розбіжності. Запаси, за якими розбіжності за кількістю та якістю не виявлені, в акті не перелічуються, про що роблять відмітку (в кінці акта) «За іншими товарно-матеріальними цінностями розбіжностей немає». Акт складають у трьох примірниках: перший примірник акта разом з товарно-супровідними документами передають до бухгалтерії для обліку руху матеріальних цінностей; другий разом з претензійним листом надсилають постачальнику або транспортній організації, яка доставила вантаж; третій залишають у матеріально відповідальній особі (завскладом).

Коли виробничі запаси надійшли на підприємство (покупцю), а документів, які підтверджують його ціну, кількість, загальну вартість та якість, немає, таку поставку називають невідфактурованою. В такому випадку вантажоодержувач (покупцю) для вирішення цієї проблеми потрібно керуватись умовами договору, поставки, або нормами частини восьмої ст.268 Господарського кодексу України. Згідно з цією статтею вантажоодержувач (покупець) має право відмовитись від прийняття невідфактурованої поставки. Проте вантажоодержувач може і не відмовлятися від поставки. У цьому випадку він оформляє акт про приймання матеріалів (за типовою ф.М-7), який складають у двох примірниках: перший надсилають постачальнику з вимогою урегулювати ситуацію, яка виникла; другий передають до бухгалтерії, він і є підставою для оприбуткування матеріальних цінностей. Акт приймання підписує комісія, до складу якої включають

матеріально відповідальну особу (покупця), представника постачальника, та незаінтересовану особу.

У разі псування або пошкодження товару під час перевезення автомобільним транспортом оформляють спеціальний акт, який додають до товарно-транспортної накладної або шляхового листа і підписаний представником вантажоодержувача і водія. Кожна зі сторін, якщо вона не згодна зі змістом акта, має право викласти свої зауваження у розділі «Особливі відмітки». Про те, що такий акт складено, роблять відповідну відмітку в розділі «Відмітки про складені акти» зворотної сторони товарно-транспортної накладної.

У разі доставки запасів залізницею постачальник оформляє накладну спеціальної форми, яка є супровідним документом і яку видають вантажоодержувачу на станції призначення. На станції відправлення під час передачі матеріальних цінностей перевізну оформляють вантажну квитанцію, яку постачальник відправляє вантажоодержувачу (покупцеві). На станції призначення представник покупця (експедитор) отримує залізничну накладну на перевезення вантажу. Перевіряє правильність заповнення всіх її реквізитів і своєчасність прибуття вантажу.

У разі невідповідності найменування, маси та кількості, фактично отриманого вантажу даним, наведеним у супровідних документах, складається комерційний акт, який є підставою для пред'явлення претензії транспортній організації. Комерційний акт також складається у разі виявлення вантажу без документів або документів без вантажу, псування або пошкодження вантажу.

Якщо недостачі або псування запасів не виявлено, експедитор розписується про його приймання у дорожній відомості, а представник залізниця підтверджує передачу вантажу своїм підписом у залізничній накладній.

При надходженні запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» шляхом придбання підзвітними особами первинними документами, що підтверджують вартість є фіскальний чек (з обов'язковим вказуванням фіскального номера, індивідуального податкового номера, номера свідоцтва платника податку)

товарний чек, якщо сума фіскального чеку перевищує 200,00 (Двісті)грн., то обов'язковим документом додатком до фіскального чеку є видаткова накладна з переліком ТМЦ (дод. М.1, М.2, М.3.). Оприбуткування здійснюється шляхом складання прибуткового ордеру (ф.М-4) в одному примірнику.

Після надходження запасів документи на їх оприбуткування відображаються у реєстрі приймання-здачі документів (ф.М-13), який передається завідувачем складу в бухгалтерію в одному примірнику разом з первинними документами.

При надходженні виробничих запасів на склад, виготовленими власними силами, їх оприбуткування здійснюється на підставі накладної вимоги (ф.М-11). Вона складається матеріально–відповідальною особою, що передає записи у двох примірниках. Перший примірник є основою для списання запасів з матеріально-відповідальної особи (комірника, бригадира), другий-передається на склад для оприбуткування запасів.

Тільки після того, як запаси оприбутковані, дозволяється їх відпуск зі складу. Відпуск виробничих запасів зі складу здійснюється за такими напрямками:

- відпуск на виробництво та загальновиробничі потреби;
- відпуск для задоволення адміністративних потреб;
- відпуск для задоволення потреб відділу збуту;
- списання за невідповідності критеріям визнання активом;
- безоплатна передача;
- реалізація на сторону;

Відпуск цінностей зі складу здійснюється тільки особами, які мають на це право (угода на товарно-матеріальну відповідальність). Список цих працівників, складений і затверджений головним бухгалтером та керівником підприємства представляється на склад.

При реалізації і безкоштовній передачі матеріалів на сторону складають накладну на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф.М-20) або товарно-транспортну накладну (ф.М-6).

Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей виписується підприємством (дод. М.4, М.5), що здійснює їх відпуск у трьох примірниках. У ній вказується така інформація: дата виписки, назва підприємства-постачальника, назва підприємства-покупця, номенклатура і характеристика запасів, що відпускаються, їх ціна, кількість та сума, через кого отримуються цінності, дата і номер довіреності підприємства-покупця. Дозвіл на відпуск підписує уповноважена особа підприємства та головний бухгалтер. Перший примірник накладної отримує підприємство одержувач запасів, за яким здійснює їх оприбуткування, другий залишається на пропускну пункті підприємства-постачальника для контролю за вивезенням матеріальних цінностей з підприємства.

Товарно-транспортна накладна використовується при перевезенні матеріальних цінностей вантажним автотранспортом. У ній відображують перелік усіх матеріальних цінностей, що підлягають перевезенню на даному автомобілі, та наводять їх характеристики. Відвантаження матеріалів покупцям здійснюється на підставі довіреності.

Форми бухгалтерської фінансової звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» (дод. А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З) та терміни її подання наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Форми бухгалтерської фінансової звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» та терміни її подання

Назва форми звітності	Код форми	Термін подання (до якого числа)
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Форма № 1	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Форма № 2	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про рух грошових коштів	Форма № 3	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про власний капітал	Форма № 4	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Примітки до річної фінансової звітності	Форма № 5	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року

За 2021 рік ТОВ «КОМІНВЕСТ» було подано форму фінансової звітності для малого підприємництва 1-м, 2-м (дод. II).

Сформована фінансова звітність ТОВ «КОМІНВЕСТ» перевіряється головним бухгалтером на правильність заповнення усіх статей і перевіряється їх взаємоузгодженість.

3.2. Порядок відображення в фінансовому обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Інформацію про наявність і рух виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» висвітлюють на активному рахунку 20 «Виробничі запаси», який включає у себе 9 субрахунків: 201 «Сировина й матеріали», 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби», 203 «Паливо», 204 «Тара і тарні матеріали», 205 «Будівельні матеріали», 206 «Матеріали, передані в переробку», 207 «Запасні частини», 209 «Інші матеріали».

Для обліку виробничих запасів Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено використання наступних рахунків: 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 25 «Напівфабрикати».

Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва. За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом – витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо.

Рахунок 20 має такі субрахунки: 201 «Сировина й матеріали»; 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»; 203 «Паливо»; 204 «Тара й тарні матеріали»; 205 «Будівельні матеріали»; 206 «Матеріали, передані в

переробку»; 207 «Запасні частини»; 209 «Інші матеріали».

На субрахунку 201 «Сировина й матеріали» відображаються наявність та рух сировини та основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні (забудовники облік будівельних матеріалів і конструкцій ведуть на субрахунку 205 «Будівельні матеріали»). На цьому субрахунку ведеться облік основних матеріалів, що використовуються підрядними будівельними організаціями при здійсненні будівельно-монтажних, ремонтних робіт. Допоміжні матеріали, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, також відображаються на субрахунку 201.

На субрахунку 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» відображаються наявність та рух покупних напівфабрикатів, готових комплектуючих виробів, що придбані для комплектування продукції, що випускається, які потребують додаткових витрат праці з їх обробки або збирання.

Вироби, придбані для комплектації готової продукції, вартість яких не включається до собівартості продукції цього підприємства, відображаються на рахунку 28 «Товари». Науково-дослідні та конструкторські організації придбані необхідні їм як комплектуючі вироби для проведення наукових (експериментальних) робіт за визначеною науково-дослідною або конструкторською темою спеціальне обладнання і інструменти, пристрої та інші прилади обліковують на субрахунку 202. Обладнання і прилади загального призначення на цьому субрахунку не обліковуються, а відображаються на рахунку 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» або на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» за видами предметів.

На субрахунку 203 «Паливо» (нафтопродукти, тверде паливо, мастильні матеріали) обліковуються наявність та рух палива, що придбається чи заготовляється для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель. Тут також

обліковуються оплачені талони на нафтопродукти і газ.

На субрахунку 204 «Тара й тарні матеріали» відображаються наявність і рух усіх видів тари, крім тари, яка використовується як господарський інвентар, а також матеріали й деталі, які використовують для виготовлення тари і її ремонту (деталі для збирання ящиків, бочкова клепка тощо). Матеріали, які використовуються для додаткового обладнання вагонів, барж, суден з метою забезпечення збереження відвантаженої продукції, не відносяться до тари і обліковуються на субрахунку 201 «Сировина й матеріали».

На субрахунку 205 «Будівельні матеріали» підприємства відображають рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання і комплектуючих виробів, які належать до монтажу, та інших матеріальних цінностей, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій.

На субрахунку 206 «Матеріали, передані в переробку» обліковуються матеріали, передані в переробку на сторону та які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів. Затрати на переробку матеріалів, які оплачуються стороннім організаціям, відображаються безпосередньо за дебетом рахунків, на яких ведеться облік виробів, що отримані з переробки. Аналітичний облік матеріалів, що передані в переробку, ведеться в розрізі, що забезпечує інформацію про підприємства-переробники і контроль за операціями з переробки і відповідними витратами. Передача матеріалів у переробку відображається тільки на субрахунках рахунку 20.

На субрахунку 207 «Запасні частини» ведеться облік придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті.

Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Цей рахунок призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух

малоцінних та швидкозношуваних предметів, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів. До малоцінних та швидкозношуваних предметів належать предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року, зокрема: інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спеціальний одяг тощо.

За дебетом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» відображаються за первісною вартістю придбані (отримані) або виготовлені малоцінні та швидкозношувані предмети, за кредитом – за обліковою вартістю відпуск малоцінних та швидкозношуваних предметів в експлуатацію із списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів.

З метою забезпечення збереження вказаних предметів в експлуатації підприємство повинно організувати належний контроль за їх рухом, зокрема оперативний облік у кількісному вираженні. При поверненні на склад з експлуатації таких предметів, що придатні для подальшого використання, вони оприбутковуються за дебетом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід».

Аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за видами предметів по однорідних групах, установлених, виходячи з потреб підприємства.

Рахунок 25 «Напівфабрикати». Цей рахунок призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух напівфабрикатів власного виробництва. Облік напівфабрикатів власного виробництва на окремому рахунку ведуть підприємства, у яких напівфабрикати, крім використання у виробництві, реалізуються на сторону як готова продукція.

За дебетом рахунку 25 «Напівфабрикати» відображається надходження (створених) напівфабрикатів, за кредитом – вибуття напівфабрикатів унаслідок продажу, передачі в подальшу переробку, безоплатної передачі або

невідповідності критеріям визначення активу.

Аналітичний облік ведеться за видами напівфабрикатів, визначеними, виходячи з потреб ТОВ «КОМІНВЕСТ». Для забезпечення документального відображення в бухгалтерському обліку наявності і руху виробничих запасів необхідно користуватися відповідними нормативними документами.

Основні господарські операції з обліку надходження виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» розглянемо у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Основні господарські операції з обліку надходження виробничих запасів на
ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ п/ п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
Надходження запасів, придбаних за грошові кошти			
1.	Отримано матеріали від постачальника	201 «Сировина й матеріали»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН)	644/1 «Податковий кредит»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
		641/ПДВ «Розрахунки за податками»	644/1 «Податковий кредит»
3.	Оплачено придбані матеріали	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4.	Перераховано постачальнику передоплату за матеріали	371 «Розрахунки за виданими авансами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
5.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН)	644/1	644 «Податковий кредит»
		641/ПДВ «Розрахунки за податками»	644/1 «Податковий кредит»
6.	Оприбутковано придбані матеріали	201 «Сировина й матеріали»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
7.	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ	644 «Податковий кредит»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
8.	Здійснено залік заборгованостей	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	371 «Розрахунки за виданими авансами»

Продовження таблиці 3.3			
1	2	3	4
Облік надходження запасів з нестачею			
1.	Надійшли матеріали від постачальника	201 «Сировина й матеріали»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
2.	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
3.	Відображено суму нестачі матеріалів	947 «Нестачі і витрати від псування цінностей»	201 «Сировина й матеріали»
4.	Відображено суму ПДВ у нестачі матеріалів	949 «Інші витрати операційної діяльності»	641 «Розрахунки за податками»
5.	Здійснена оплата постачальнику за матеріали	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	31 «Рахунки в банках»
6.	Постачальний допоставив матеріали	201 «Сировина й матеріали»	374 «Розрахунки за претензіями»
7.	Відображено ПДВ у вартості поставки	641 «Розрахунки за податками»	374 «Розрахунки за претензіями»
Придбання запасів за передоплатою			
1.	Зроблена передоплата	371 «Розрахунки за виданими авансами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»
3.	Оприбутковано на склад матеріали	201 «Сировина й матеріали»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
4.	Відображено суму ПДВ	644 «Податковий кредит»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
5.	Проведено залік заборгованостей	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	371 «Розрахунки за виданими авансами»

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» списання запасів може відбуватись з таких причин: відпуск у виробництво, списання у зв'язку з невідповідністю критеріям визначення активу (не є джерелом матеріально-економічної вигоди), списання у зв'язку із псуванням, крадіжки, продаж на сторону, передача до статутного капіталу іншого підприємства, безоплатна передача.

Коли ТОВ «КОМІНВЕСТ» відпускає товарно-матеріальні запаси на виробництво, та дотримується таких вимог: запаси облікуються за вагою, кількістю та вагою відповідно до норм витрат, для певного обсягу виробництва; вибуття запасів зазвичай відбувається в межах лімітів, які були встановлені попередньо; перелік осіб, які отримали право приймати товарні запаси зі складу, узгоджується з головним бухгалтером та отримуються зразки їх підпису.

Ця інформація повинна бути передана працівникам складу. Запаси передаються на виробництва зі складу працівниками, офіційно призначеними для їх отримання.

Основні господарські операції з обліку вибуття виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Основні господарські операції з обліку вибуття виробничих запасів на
ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1.	Витрачено виробничі запаси на основне виробництво	23 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»
2.	Списання запасів в межах норм природного убутку	91 «Загально-виробничі витрати»	20 «Виробничі запаси»
3.	Відображено суму уцінки виробничих запасів	946 «Витрати від знецінення запасів»	20 «Виробничі запаси», 22
4.	Відображено суму нестач виробничих запасів, яка підлягає врегулюванню	947 «Нестачі і витрати від псування цінностей»	20 «Виробничі запаси», 22
Облік реалізації запасів за ціною придбання			
1.	Відображено реалізацію виробничих запасів за ціною їхнього придбання	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»
2.	Нарахована сума податкових зобов'язань з ПДВ	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	641 «Розрахунки за податками»
3.	Списана собівартість реалізованих виробничих запасів	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	201 «Сировина й матеріали»
4.	Сплачена вартість реалізованих виробничих запасів	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
5.	Відображений фінансовий результат від реалізації	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	79 «Фінансові результати»
		79 «Фінансові результати»	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»

При застосуванні журнально-ордерної форми ведення обліку використовується Журнал 5 або 5 А, записи в якому здійснюються за кредитом рахунка 20. У балансі ТОВ «КОМІНВЕСТ» інформація щодо виробничих запасів відображається у рядку 1101 «Виробничі запаси» балансу (дод. А, Д.).

Проведення інвентаризації запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» здійснюється у встановлені керівництвом терміни та забезпечує достовірність даних обліку і показників бухгалтерської звітності методом звірки фактичного стану з даними бухгалтерського обліку, це дає можливість перевірити роботу матеріально відповідальних осіб, підвищити їх відповідальність за збереження майна.

Таблиця 3.5

Графік проведення інвентаризації на ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ п/п	Вид активів та зобов'язань	Період проведення інвентаризації
1	2	3
1.	Необоротні активи (окрім незавершених капітальних інвестицій, об'єктів ОЗ, які на момент інвентаризації перебуватимуть за межами підприємства)	У період 3 місяців до дати балансу
	Запаси (окрім НЗВ і напівфабрикатів, інших матцінностей, які на момент інвентаризації перебуватимуть за межами підприємства)	
	Дебіторська і кредиторська заборгованість	
	Витрати і доходи майбутніх періодів	
	Зобов'язання (окрім невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом і відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)	
2.	Незавершені капітальні інвестиції	У період 3 місяців до дати балансу
	Фінансові інвестиції	
	Грошові кошти	
	Кошти цільового фінансування	
	Зобов'язання в частині невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом і за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	

Інвентаризація виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» проводиться до того, як складають річний звіт та до дати формування балансу з 30 вересня до 31 грудня (за 3 місяці).

Отже, за результатами проведеного дослідження щодо ведення обліку виробничих запасів у ТОВ «КОМІНВЕСТ» можемо сформулювати висновок про його відповідність чинному законодавству України.

3.3. Порядок формування управлінської звітності щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Ефективне управління процесом виробництва на підприємстві можливе за наявності раціонального використання його виробничих запасів. Важливу роль у реалізації такого ефективного управління на ТОВ «КОМІНВЕСТ» відіграє управлінський облік.

Для ефективного управління запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ» слід дотримуватись певних вимог, обрати систему обліку виробничих запасів, яка б враховувала специфічні особливості виробничого процесу підприємства; постійно мати достатньо точну оцінку обсягу і часу попиту, виконання замовлення, а також інформацію про терміни виробництва і постачання, про їх можливі зміни, що дасть можливість контролювати надходження та використання сировини і матеріалів у процесі виробництва та забезпечить його безперервність, що особливо важливо для підприємств. Виробничі запаси є одним з найбільш значних за обсягом і важливих видів активів ТОВ «КОМІНВЕСТ». Особливе місце в прийнятті управлінських рішень займає отримання повної та достовірної інформації про структуру запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» як основу предметів праці, необхідних для здійснення безперервного та ефективного процесу виробництва та отримання доходів.

При цьому велике значення має визначення мінімальної величини виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», оскільки матеріальні витрати тут займають найбільшу питому вагу. Оптимізація виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» зумовлює необхідність по новому визначити роль, місце і зміст управлінського обліку виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», обґрунтувати їх

методологію в системі управління.

Для забезпечення ритмічності виробництва ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно мати економічно обґрунтовані виробничі запаси, оскільки їх надлишок сприяє уповільненню обіговості коштів, а нестача здатна порушити безперервність виробничого процесу ТОВ «КОМІНВЕСТ». Ефективне управління виробничими запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ» передбачає аналіз існуючих моделей планування запасів і вибір тієї з них, яка забезпечувала б оптимальне інвестування коштів у виробничі запаси ТОВ «КОМІНВЕСТ». Тому виникає необхідність визначення того необхідного рівня запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», який дозволить мінімізувати витрати на їх придбання й утримання. Так доцільно поділити норми оборотних засобів із виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» на такі елементи: транспортний, підготовчий, технологічний, поточний, страховий (гарантійний), та сезонний запаси.

Транспортний запас ТОВ «КОМІНВЕСТ» залежить від тривалості перебування матеріальних цінностей у дорозі і визначається на основі фактичних даних за попередній рік. Підготовчий запас ТОВ «КОМІНВЕСТ» залежить від часу, який необхідний для приймання, розвантаження, сортування, складування запасів, які надходять. Іноді окремі види сировини й матеріалів потребують попередньої підготовки, обробки тому виникає необхідність у створенні технологічного запасу. Поточний виробничий запас задовольняє потребу ТОВ «КОМІНВЕСТ» в виробничих запасах в період між двома черговими поставками й забезпечує безперервність роботи підприємства. Величина поточного запасу ТОВ «КОМІНВЕСТ» визначається за формулою:

$$Z_{\text{пот}} = H_c \cdot D, \quad (3.1)$$

де $Z_{\text{пот}}$ - максимальний запас, що утворюється в день поставки даного виду сировини й матеріалів, натуральні одиниці;

H_c - середньодобові витрати сировини й матеріалів, натуральні одиниці;

D - інтервал між двома черговими поставками, дні.

Максимальний поточний виробничий запас виникає у день надходження

на ТОВ «КОМІНВЕСТ» сировини та матеріалів і до кінця інтервалу стає мінімальним (дорівнює нулю). Тому планується також середня величина поточного виробничого запасу ТОВ «КОМІНВЕСТ», що дорівнює половині максимального запасу.

Страховий (гарантійний) запас створюється з метою забезпечення безперебійної роботи ТОВ «КОМІНВЕСТ», а на випадок можливих порушень терміну поставки матеріальних запасів чи поставки їх у кількостях, менших, ніж передбачено в договорах. Також страховий запас ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідний і тоді, коли збільшуються середньодобові витрати сировини та матеріалів порівняно з їх плановим використанням. Розрахунок планової величини страхового запасу ТОВ «КОМІНВЕСТ» проводиться шляхом множення середньодобових витрат даного виду сировини чи матеріалів на середнє відхилення від встановленого інтервалу поставок (в днях). Зазвичай, величина страхового запасу становить приблизно 30-50 % від величини поточного запасу.

Для забезпечення виробничого процесу матеріальними ресурсами при їх сезонному надходженні на підприємство створюється сезонний запас.

Такий підхід до створення запасів нами рекомендовано використовувати на ТОВ «КОМІНВЕСТ» за умов відносної стабільності цін, відсутності спаду виробництва, перебоїв у поставці підприємствам сировини й основних матеріалів.

Але в умовах високих темпів інфляції, коли спостерігається швидке знецінення готівки, її вигідніше матеріалізувати у виробничі запаси ТОВ «КОМІНВЕСТ», створюючи понаднормативні запаси, оскільки втрати коштів від заморожування в запасах будуть значно меншими від втрат, обумовлених знеціненням грошей внаслідок інфляції.

Необхідною умовою у діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ» є доведення витрат на утримання запасів до мінімуму у випадку повного постачання ними виробничих потреб. Загалом ця мета скорочення проміжку часу між надходженням сировини й матеріалів на склад та їхнім використанням у

виробництві.

Процес надходження запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» набагато ширший за власне облікові процедури, адже він спрямований на підтримання їх оптимального рівня щодо виробничої програми ТОВ «КОМІНВЕСТ» .

Він точніше може бути визначений як управління запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ» , оскільки базується на плановому управлінні ними:

- пошук оптимальних умов постачання, розрахунок мінімально можливих партій поставок сировини й матеріалів, варіантів їхньої доставки на підприємство,
- укладення договорів з постачальниками, способів зберігання і передачі у виробництво,

а також процедури контролю і регулювання залишків:

- визначення норм запасів, порівняння відповідності їм наявних залишків, оформлення документів на постачання замовлених партій,
- контроль за проходженням поставок, контроль за відповідністю фактичних поставок замовленням (у випадках відхилень – своєчасне коригування не тільки замовлень, а й часто всього технологічного циклу, коли змінити номенклатуру поставки сировини чи матеріалів неможливо),
- контроль за своєчасністю і повнотою оприбуткування запасів.

Управлінська звітність – це синтез різних видів інформації для використання всередині підприємства. Управлінська звітність ТОВ «КОМІНВЕСТ» повинна забезпечити швидке визначення фактичних показників і результатів., їх відхилень від планів та кошторисів. ,оцінку недоліків і вибір варіантів їх усунення.

У таблиці 3.6 нами запропоновано типову форму для управлінського звіту щодо надходження виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

У таблиці 3.7 нами запропоновано типову форму для управлінського звіту щодо вибуття виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Дані управлінські звіти дозволять аналізувати склад і рух виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» за досліджуваний період.

Таблиця 3.6

Управлінський звіт щодо надходження виробничих запасів на ТОВ
«КОМІНВЕСТ»

№ п/п	Показник	Аналогічний період попереднього місяця	Попередній період	Звітний період	Відхилення		Темп приросту
					Попередній від аналогічного періоду	Звітний від попереднього періоду	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Сировина й матеріали						
2.	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби						
3.	Паливо						
4.	Інші виробничі запаси						
	Всього виробничих запасів						

Бухгалтер ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Керівник ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Таблиця 3.7

Управлінський звіт щодо вибуття виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ п/п	Показник	Аналогічний період попереднього місяця	Попередній період	Звітний період	Відхилення		Темп приросту
					Попередній від аналогічного періоду	Звітний від попереднього періоду	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Сировина й матеріали						
2.	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби						
3.	Паливо						
4.	Інші виробничі запаси						
	Всього виробничих запасів						

Бухгалтер ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Керівник ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Дані управлінські звіти ТОВ «КОМІНВЕСТ» рекомендується складатись щотижня за встановленою формою, розробляється і затверджується головним бухгалтером ТОВ «КОМІНВЕСТ» і подається керівникові підприємства до 5 числа наступного місяця за звітним.

Висновки до розділу 3

Для правильної організації обліку ТОВ «КОМІНВЕСТ» необхідно створити таку систему бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, яка забезпечувала б ефективне управління ТОВ «КОМІНВЕСТ» і в результаті використання релевантної і оперативної інформації було б збільшення доходу від діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ».

На основі такої інформації керівництво ТОВ «КОМІНВЕСТ» може приймати ефективні і раціональні управлінські рішення в процесі господарської діяльності.

На ТОВ «КОМІНВЕСТ» використовується «1С: Підприємство», завдяки чому всі ділянки облікової роботи з виробничими запасами є автоматизованими.

Бухгалтерська служба ТОВ «КОМІНВЕСТ» складається з головного бухгалтера, бухгалтера з обліку запасів, бухгалтера з обліку виробництва, бухгалтера з обліку фінансових операцій та бухгалтера з обліку оплати праці.

Фінансовий облік, документальне оформлення руху виробничих запасів, формування бухгалтерської фінансової звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» здійснюється згідно чинного законодавства.

Для підвищення ефективності використання виробничих запасів нами запропоновано на ТОВ «КОМІНВЕСТ» таку форми управлінської звітності – Управлінський звіт щодо надходження виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ», Управлінський звіт щодо вибуття виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

РОЗДІЛ 4

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ЗАПАСІВ ТОВ «КОМІНВЕСТ»

4.1. Вплив системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на ТОВ «КОМІНВЕСТ»

В сучасних умовах господарювання, змін у формуванні і використанні інформаційних потоків щодо діяльності підприємства, посиленням вимог міжнародного економічного співробітництва необхідно застосовувати підприємствам нові алгоритми і дієві інструменти в процесі оцінки та контролю для підвищення ефективності системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Одним із таких алгоритмів в системі управління підприємством, що надає можливість виконати поставлені завдання, зменшити кількість суттєвих помилок, виявити та усунути недоліки в системі бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю є аудит. Система регулювання аудиторської діяльності в Україні представлена рисунку 4.1.

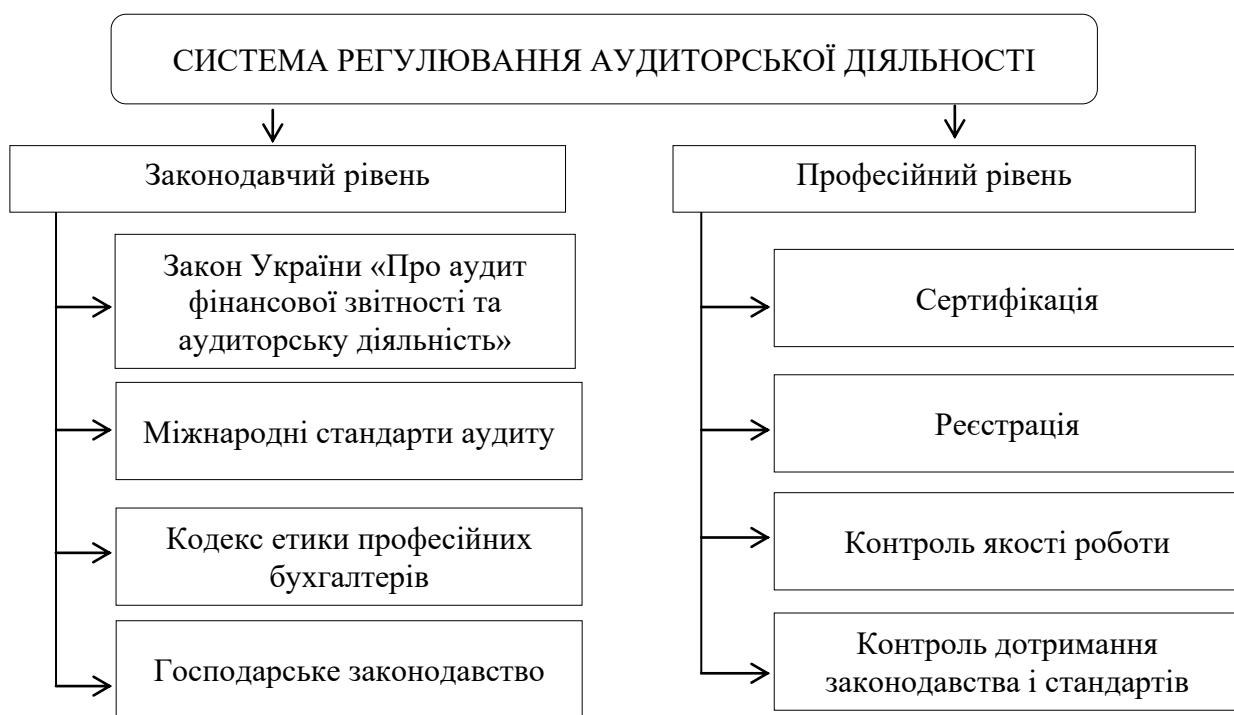

Рис 4.1. Система регулювання аудиторської діяльності в Україні

Аудит це незалежна експертиза фінансової звітності будь-яких суб'єктів господарювання уповноваженими на здійснення такого виду діяльності особами (аудиторами) з метою підтвердження достовірності їх фінансової звітності для різних користувачів такої інформації.

Аудит - це перевірка бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноті відповідності законодавству та встановленим нормативам.

Аудиторська діяльність регулюється Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та іншими нормативними документами [14]. Цей Закон визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні й спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачі фінансової та іншої економічної інформації. Положення цього Закону діють на території України і поширюються на всі господарські суб'єкти незалежно від форм власності та видів діяльності. Метою аудиту фінансової звітності є висвітлення аудитором висновку про те, чи відповідає фінансова звітність в усіх суттєвих аспектах інструкціям, які регламентують порядок підготовки і подання фінансових звітів. За результатами аудиту складається аудиторський висновок про реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання. Відповідно до положень цієї статті проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг здійснюється аудиторами, аудиторськими фірмами, які набули права на здійснення аудиторської діяльності відповідно до закону. Загальні умови проведення аудиту та інших аудиторських послуг визначаються стандартами аудиту, затвердженими Аудиторською палатою України.

Згідно зі ст. 18 Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудитори і аудиторські фірми під час здійснення аудиторської діяльності мають право [14]:

- 1) самостійно визначати форми і методи проведення аудиту та надання

інших аудиторських послуг на підставі чинного законодавства, стандартів аудиту та умов договору із замовником;

2) отримувати необхідні документи, які мають відношення до предмета перевірки і знаходяться як у замовника, так і у третіх осіб. Треті особи, які мають у своєму розпорядженні документи стосовно предмета перевірки, зобов'язані надати їх на вимогу аудитора (аудиторської фірми). Зазначена вимога повинна бути офіційно засвідчена замовником;

3) отримувати необхідні пояснення в письмовій чи усній формі від керівництва та працівників замовника;

4) перевіряти наявність майна, грошей, цінностей, вимагати від керівництва суб'єкта господарювання проведення контрольних оглядів, замірів виконаних робіт, визначення якості продукції, щодо яких здійснюється перевірка документів;

5) залучати на договірних засадах до участі в перевірці фахівців різного профілю.

Відповідно до Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудитори і аудиторські фірми зобов'язані [14]:

1) в аудиторській діяльності дотримуватися вимог зазначеного закону та інших нормативно-правових актів, стандартів аудиту, принципів незалежності аудитора та відповідних рішень Аудиторської палати України;

2) належним чином проводити аудит та надавати інші аудиторські послуги;

3) повідомляти власників, уповноважених ними осіб, замовників про виявлені під час проведення аудиту недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;

4) зберігати в таємниці інформацію, отриману при проведенні аудиту та виконанні інших аудиторських послуг, не розголошувати відомості, що становлять предмет комерційної таємниці, і не використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб;

5) відповідати перед замовником за порушення умов договору відповідно до договору та закону;

б) обмежувати свою діяльність наданням аудиторських послуг та іншими видами робіт, які мають безпосереднє відношення до надання аудиторських послуг, у формі консультацій, перевірок або експертиз;

7) своєчасно надавати до Аудиторської палати України звіт про свою аудиторську діяльність.

Закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» містить спеціальні вимоги, відповідно до яких забороняється проведення аудиту [14]:

1) аудитором, який має прями родинні стосунки з членами органів управління суб'єкта господарювання, що перевіряється;

2) аудитором, який має особисті майнові інтереси у суб'єкта господарювання, що перевіряється;

3) аудитором-членом органів управління, засновником або власником суб'єкта господарювання, що перевіряється;

4) аудитором працівником суб'єкта господарювання, що перевіряється;

5) аудитором-працівником, співвласником дочірнього підприємства, філії чи представництва суб'єкта господарювання, що перевіряється;

б) якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступінь відповідальності аудитора;

7) аудитором в інших випадках, за яких не забезпечуються вимоги щодо його незалежності.

Договір на проведення аудиторської перевірки (дод. Н) є офіційним документом, який регламентує взаємовідносини «клієнт-аудитор», і в загальних рисах не відрізняється від звичайних договорів, що використовуються в підприємницькій діяльності. Одна з основних відмінностей договору на проведення аудиту від інших договорів, це врахування інтересів третьої сторони (споживачів інформації фінансової звітності), яка не бере участі в укладанні договору та перед якою аудитор фактично несе відповідальність (в тому числі матеріальну) при завданні збитків в результаті неякісної перевірки.

У таблиці 4.1 систематизовано завдання державних, внутрішніх та незалежних аудиторів.

Таблиця 4.1

Завдання державних, внутрішніх та незалежних аудиторів в Україні

№ п/п	Завдання	Аудитори		
		Державні	Внутрішні	Незалежні
1	2	3	4	5
1	Контроль фінансово-господарської діяльності	+	+	+
2	Визначення достовірності фінансової звітності	+	+	+
3	Контроль збереження активів	+	+	
4	Оцінка законності витрачання коштів	+	+	+
5	Оцінка ефективності використання ресурсів	+	+	
6	Виявлення резервів підвищення ефективності діяльності		+	
7	Контроль доходів і витрат	+	+	+
8	Контроль розрахунково-платіжної дисципліни	+	+	
9	Контроль достовірності бухгалтерського обліку	+	+	+
10	Виявлення і попередження негативної дії чинників на діяльність організації		+	
11	Консультація керівництва та працівників у межах своєї компетенції		+	+
12	Дослідження фінансової та іншої інформації в інтересах управління		+	
13	Перевірка відповідності діяльності прийнятій стратегії		+	
14	Оцінка надійності системи внутрішнього контролю	+	+	+
15	Визначення, оцінка і управління ризиками		+	
16	Контроль виконання планових завдань	+	+	

Розрізняють такі види аудиторських послуг відповідно до наданих контрольних функцій:

1. фінансовий аудит - при проведенні фінансового аудиту необхідно знайти докази для підтвердження інформації, яка переважно стосується фінансової сфери;

Об'єктом підтвердження виступає фінансова звітність, що в найзагальнішому вигляді включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух коштів, а також ті примітки та інші звіти і пояснення, які є невід'ємною частиною фінансових звітів. Критеріями оцінки інформації, як правило, є стан-

дарту бухгалтерського обліку.

2. перевірки на відповідність - призначені для виявлення дотримання підприємством тих конкретних правил, регулятивів, законів, пунктів договорів, які впливають на результати операцій чи звіти;

Прикладами можуть бути: перевірка сплати податків, аудит розділів фінансових звітів для перевірки дотримання боргових зобов'язань, перевірка використання державних субсидій для виявлення дотримання умов їх надання, вивчення кадрової політики підприємства з метою встановлення дотримання положень закону про рівні можливості працевлаштування.

3. операційний аудит - це перевірка господарської системи, господарських операцій, кошторису, методів функціонування господарської системи, цільових програм з метою оцінки продуктивності і ефективності.

Значна частина аудиторської діяльності здійснюється з ініціативи господарюючих суб'єктів, що мають потребу в послугах аудиторів. У зв'язку з цим проводяться тематичні та вибіркові аудиторські перевірки найактуальніших питань підприємницької діяльності, економіко-правовий аналіз засновницьких документів та бізнес-планів, фінансовий аналіз бухгалтерської звітності.

Метою запровадження обов'язкового аудиту є забезпечення суспільної контрольованості господарської діяльності. Аудиторські перевірки мають за мету визначення дійсного фінансового стану підприємства, а також встановлення правильності відображення фінансових результатів діяльності підприємства з точки зору забезпечення повноти сплати передбачених законодавством податків.

За формою і метою здійснення аудит поділяють на:

1. зовнішній - незалежний аудит відносно контрольованого підприємства, що здійснюється на підставі договору з підприємством-замовником. Метою такого аудиту є перевірка законності господарських операцій, достовірності фінансової звітності, бухгалтерського балансу, а також визначення, наскільки відповідає ведення бухгалтерського обліку встановленим стандартам і процедурам;
2. внутрішній - перевірка, наскільки проведені господарські операції відповідають

вимогам нормативних документів з ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Його метою є вдосконалення організації та управління виробництвом і пошук резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

4.2. Організація аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Міжнародний та вітчизняний досвід проведення аудиторської перевірки викликає потребу у систематизації теоретичних і практичних розробок щодо аудиту, у детальному дослідженні основних засад проведення аудиту, особливо в частині аудиторських процедур.

Аудиторські процедури – це виконання необхідних і передбачених дій аудиторами з метою отримання суттєвих доказів та їх аналітичної оцінки для вирішення визначених задач у процесі здійснення аудиторського контролю. Логічно також зазначити, що аудиторські процедури необхідно розглядати як сукупність дій, що здійснюються аудитором у запланованій послідовності для досягнення визначеної і бажаної цілі.

Заслуговує на увагу визначення аудиторських процедур у розрізі кожної стадії аудиту.

Процедури початкової стадії аудиту: вибір суб'єкта аудиту, ознайомлення з його бізнесом і станом обліку; ознайомлення із статутом, установчими документами та правовими зобов'язаннями клієнта; процедури оцінки системи обліку і внутрішнього контролю; оцінка аудиторського ризику; визначення обсягу робіт, узгодження суми оплати та складання угоди; процедури розробки плану та програми аудиту.

Процедури дослідної стадії аудиту: процедури тестування контрольних моментів; перевірки господарських операцій за змістом; процедури тестування окремих сальдо рахунків; аналітичні процедури.

Процедури завершальної стадії аудиту: оцінка і аналіз результатів

перевірки; процедури написання звіту і підготовки пропозицій до керівництва; процедури зі складання аудиторського висновку і оформлення акту виконання робіт.

На нашу думку, це одна із найбільш детальних класифікацій аудиторських процедур у розрізі стадій аудиту.

Дослідивши думки як зарубіжних, так і вітчизняних вчених щодо класифікації аудиторських процедур доцільно розглядати аудиторські процедури у двох аспектах: організаційному і методичному.

У свою чергу, процедури організаційного аспекту аудиту варто поділяти на організаційно-інформаційні, організаційно-документальні; а процедури методичного аспекту аудиту варто розглядати як процедури планування, контрольнo-методичні та аналітичні процедури.

Враховуючи, що на кожній із трьох стадій аудиту здійснюються процедури як організаційного аспекту аудиту, так і методичного, то необхідно розглянути класифікацію аудиторських процедур у розрізі стадій аудиту.

До організаційно-інформаційних процедур аудиту відносять:

1. Процедури вибору суб'єкта аудиту, ознайомлення з його бізнесом.
2. Процедури визначення обсягу робіт, узгодження суми оплати.
3. Процедури складання угоди на проведення аудиту і надання супутніх аудиторських послуг.
4. Процедури зі складання аудиторського висновку і оформлення акту виконання робіт.

До організаційно-документальних процедур аудиту належать:

1. Процедури розробки плану та програми аудиту.
2. Процедури внесення змін до початкового плану і робочої програми аудиту.
3. Процедури складання внутрішньої робочої документації аудитора.
4. Процедури написання звіту і підготовки пропозицій до керівництва.

Процедури методичного аспекту аудиту необхідно поділяти на процедури

планування, контрольні-методичні й аналітичні процедури.

До процедур планування аудиту відносять:

1. Оцінку системи обліку.
2. Оцінку системи внутрішнього контролю.
3. Оцінку аудиторського ризику і його елементів.
4. Повторну оцінку системи внутрішнього контролю.
5. Повторну оцінку аудиторського ризику.

До контрольні-методичних процедур належать:

1. Тестування контрольних моментів.
2. Перевірка господарських операцій за змістом.
3. Перевірка залишків на рахунках.
4. Надання супутніх аудиторських послуг.

До аналітичних процедур доцільно віднести:

1. Попередній аналітичний огляд бізнесу клієнта.
2. Аналітичні процедури дослідної стадії аудиту.
3. Аналітичні процедури щодо оцінки результатів перевірки.
4. Процедури оцінки даних при проведенні супутніх аудиту послуг.

Метою аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

Для досягнення основної мети аудиту, а також задоволення потреб користувачів в отриманні повної, правдивої та неупередженої інформації щодо операцій з виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» аудитору необхідно виконати такі завдання:

- перевірити правильність визнання запасів активами ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- перевірити, чи відповідають чинному законодавству методи оцінки та обліку виробничих запасів в обліковій політиці ТОВ «КОМІНВЕСТ», та

встановити, наскільки вибір суб'єкта господарювання є оптимальним;

- встановити, чи дотримується ТОВ «КОМІНВЕСТ» прийнятих методів оцінки та обліку виробничих запасів;
- перевірити й оцінити стан внутрішнього контролю та системи обліку виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ»;
- перевірити, чи здійснюється контроль за збереженням виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у місцях їх зберігання та на всіх етапах їх руху;
- встановити, чи здійснюється контроль за використанням виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у виробництво;
- встановити, чи своєчасно виявляються залишки виробничих запасів, непотрібні для ТОВ «КОМІНВЕСТ», з метою їх реалізації чи обміну;
- перевірити, чи правильно та своєчасно здійснюється документальне відображення операцій на ТОВ «КОМІНВЕСТ», і чи забезпечуються достовірною інформацією користувачі інформації із заготівлі, надходження, відпускання та використання виробничих запасів;
- перевірити, чи правильно та своєчасно здійснені господарські операції з виробничими запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ» відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;
- встановити, чи немає на ТОВ «КОМІНВЕСТ» протизаконних дій, пов'язаних із рухом виробничих запасів, суттєвих порушень і помилок у бухгалтерському обліку та звітності.

Джерела інформації аудиту виробничих запасів являють собою предметну область дослідження. Це нормативні документи, облікова політика ТОВ «КОМІНВЕСТ» та джерела, в яких зафіксована інформація, що характеризує залишки і рух виробничих запасів (табл. 4.2).

Основне завдання аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» полягає у встановленні достовірності й повноти відображення в бухгалтерському обліку та звітності всіх господарських фактів відносно залишків і руху виробничих запасів підприємства.

Таблиця 4.2

Джерела інформації для проведення аудиту виробничих запасів ТОВ
«КОМІНВЕСТ»

Група джерел інформації	Склад джерел інформації	Інформаційні потреби аудитора
1	2	3
Звітність підприємства		
Фінансова звітність	Баланс	Стан виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» на певну дату за первісною вартістю чи чистою вартістю реалізації
Податкова звітність	Податкова декларація з ПДВ	Сума ПДВ від ціни придбаних запасів, первісна вартість виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» як об'єкт оподаткування
	Декларації з податку на прибуток	Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів, витрати в частині вартості запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» (збут, інші витрати)
Статистична звітність	Звіт про виробництво промислової продукції	Вартість використаних запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у складі готової продукції
Облікові реєстри		
Синтетичні	Рахунок 201 "Сировина і матеріали"	Дані про наявність і рух сировини і матеріалів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Рахунок 202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби"	Дані про наявність та рух покупних напівфабрикатів, готових комплектуючих виробів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Рахунок 203 "Паливо"	Дані про наявність та рух палива ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Рахунок 204 "Тара й тарні матеріали"	Дані про наявність і рух усіх видів тари ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Рахунок 205 "Будівельні матеріали"	Дані про рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання і комплектуючих виробів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Рахунок 206 "Матеріали, передані в переробку"	Дані про облік матеріалів ТОВ «КОМІНВЕСТ», переданих в переробку на сторону та які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів

Продовження таблиці 4.2		
1	2	3
	Рахунок 207 "Запасні частини"	Дані про облік придбаних чи виготовлених запасних частин ТОВ «КОМІНВЕСТ», готових деталей, вузлів, агрегатів
	Рахунок 208 "Матеріали сільськогосподарського призначення"	Дані про облік мінеральних добрив, отрутохімікатів для боротьби зі шкідниками й хворобами сільськогосподарських культур, біопрепаратів, медикаментів, хімікатів
	Рахунок 209 "Інші матеріали"	Дані про облік бланків суворого обліку, невикористаного браку, матеріальних цінностей, одержаних від ліквідації основних засобів ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Аналітичні	Картка складського обліку	Дані про рух матеріальних цінностей ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей	Дані про дозвіл руху матеріальних цінностей ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Акт про приймання матеріалів	Дані про приймання матеріалів, які прибули без документів до ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Лімітно-забірна картка	Дані про відпуску матеріалів, що систематично витрачаються при виготовленні продукції ТОВ «КОМІНВЕСТ»
	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів	Дані про облік відпуску матеріалів ТОВ «КОМІНВЕСТ» понад встановленого ліміту або при заміні матеріалів
Первинні документи		
Договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність		Дані про особу, яка несе повну відповідальність за виробничі запаси ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Накладна на внутрішнє переміщення		Дані про вид виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», їх кількість і місце переміщення
Прибутковий ордер		Дані про вид, кількість та ціну на запаси, що надійшли до ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Товарно-транспортна накладна		Дані про витрати на перевезення запасів до ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Продовження таблиці 4.2		
1	2	3
Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів		Дані про облік руху матеріальних цінностей всередині ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Картка складського обліку матеріалів		Дані про облік руху матеріалів ТОВ «КОМІНВЕСТ» на складі за кожним сортом, видом та розміром
Відомість обліку залишків матеріалів на складі		Дані про залишки матеріалів на складі ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Матеріальний ярлик		Дані, що характеризують матеріали кожного номенклатурного номера, що знаходиться в місцях зберігання ТОВ «КОМІНВЕСТ»
Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу		Дані, що контролюють відхилення фактичного залишку матеріалів ТОВ «КОМІНВЕСТ» від встановлених норм запасів і контроль залишків матеріалів, що знаходяться без руху
Інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей		Дані, що складаються при знятті натуральних залишків в товарно-матеріальних цінностей по кожному окремому складу, дільниці, об'єкту, які знаходяться у матеріально-відповідальних осіб ТОВ «КОМІНВЕСТ»

На жаль, на ТОВ «КОМІНВЕСТ» відсутнє проведення внутрішнього аудиту, а його проведення могло б суттєво вплинути на посилення контролю за обліком виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

У ході планування аудитор розробляє загальну стратегію виконання завдання з аудиту, на основі якої, формуються меморандум планування і детальний план аудиту. Загальний план повинен слугувати основою для підготовки програми аудиту.

Після завершення всього комплексу підготовчих робіт, одержання достатнього обсягу попередньої інформації про діяльність клієнта й здійснення необхідних процедур по визначенню ризику аудиторської діяльності й границі суттєвості помилок – аудитор може становити загальну стратегію виконання завдання з аудиту, на основі якої формується меморандум планування. Загальна стратегія аудиту встановлює обсяг, час і напрям аудиту, що допомагає в розробці

детальнішого плану аудиту. Розробка загальної стратегії аудиту включає:

1. визначення характеру завдання, що вплине на визначення його обсягу (наприклад, застосована концептуальна основа фінансової звітності, специфічні вимоги галузі до звітності і місцезнаходження підрозділів суб'єкта господарювання);

2. уточнення цілей аудиторського завдання для планування часу аудиту і визначення характеру необхідного інформування (наприклад, кінцевих термінів представлення проміжної і річної звітності, ключові дати очікуваного інформування управлінського і найвищого управлінського персоналу);

3. розгляд важливих чинників, які визначають головні напрями зусиль групи із завдання (наприклад, визначення відповідних рівнів істотності, попередня ідентифікація областей з підвищеним ризиком істотних спотворень, ідентифікація останній подій в діяльності суб'єкта господарювання після звітної дати і тому подібне).

Протягом усієї тривалості аудиту загальний план аудиту переглядаються та уточнюються аудитором, тому що існує ймовірність зміни умов і напрямків аудиту, а також можливість отримання інших результатів після проведення аудиторських процедур, ніж ті, на які раніше очікував аудитор.

План аудиту є більш деталізованим, ніж загальна стратегія аудиту, оскільки він включає характер, час та обсяг аудиторських процедур, які повинні виконуватися членами групи за завданням для отримання достатніх і відповідних аудиторських доказів з метою зменшення аудиторської ризиків до прийнятно низького рівня. План аудиту є підтвердженням відповідності планування і виконання аудиторських процедур, які затверджуються перед виконанням робіт аудиторською групою. План подальших аудиторських процедур відображає рішення, прийняте аудитором відносно тестування операційної ефективності контролю, а також характеру, часу та обсягу запланованих процедур по суті, інші аудиторські процедури, які необхідно виконати для забезпечення відповідності професійним стандартам.

Зразок плану аудиту ТОВ «КОМІНВЕСТ» наведено у табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Плану аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№ з/п	Заплановані види робіт	Період проведення	Виконавець
1	Перевірка фактичної наявності та стану збереження виробничих запасів	05.09.2022	Абдуллаєва С.
2	Перевірка документального оформлення договорів про матеріальну відповідальність на підприємстві	06.09.2022	Абдуллаєва С.
3	Перевірка організації аналітичного обліку надходження виробничих запасів	06.09.2022	Абдуллаєва С.
4	Перевірка організації аналітичного обліку списання виробничих запасів	07.09.2022	Абдуллаєва С.
5	Перевірка правильності обліку надлишків та нестач виробничих запасів	07.09.2022	Абдуллаєва С.
6	Перевірка правильності відображення залишків виробничих запасів	08.09.2022	Абдуллаєва С.
7	Перевірка відповідності даних аналітичного обліку виробничих запасів з бухгалтерськими регістрами та фінансовою звітністю	08.09.2022	Абдуллаєва С.
8	Узагальнення результатів перевірки	09.09.2022	Абдуллаєва С.

Отже, програма аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» дозволить аудитору запланувати для перевірки усі напрямки щодо обліку виробничих запасів, досліджувати правильність, законність та своєчасність облікових процедур щодо виробничих запасів, своєчасно виявляти порушення щодо виробничих запасів.

4.3. Методика аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

Незалежно від того, який буде обраний спосіб організації проведення перевірки аудитор після складання плану аудиту виробничих запасів також формує програму аудиту, де визначає перелік аудиторських процедур, які б дали змогу:

1. Встановити достовірність первинних даних бухгалтерського обліку на ТОВ «КОМІНВЕСТ» щодо фактичної наявності та руху виробничих запасів.

2. Перевірити повноту і своєчасність відображення первинних даних з обліку запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у зведених документах та облікових регістрах.

3. Перевірити правильність ведення обліку запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» відповідно до чинних законодавчих та нормативних актів, облікової політики суб'єкта господарювання.

4. Перевірити достовірність відображення залишку запасів у звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ».

5. Перевірити стан забезпечення збереження запасів у ТОВ «КОМІНВЕСТ».

6. Підтвердити або спростувати показники фінансової звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ», які залежать від достовірності, повноти й своєчасності відображення господарських операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів.

Програма аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» представлена у таблиці 4.4

Таблиця 4.4

Програма аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ»

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Примітки
1	2	3	4
1. Виробничі запаси			
1.	Звірка залишків товарно-матеріальних цінностей за даними головної книги з залишками в облікових регістрах	Адбуллаєва С.	
2.3	Перевірка наявності договорів про повну матеріальну відповідальність	Адбуллаєва С.	
4.	Перевірка дотримання строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку результатів проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей	Адбуллаєва С.	
5.	Зустрічна перевірка даних договору, документів на оплату, прибуткових накладних, інших супровідних документів з даними відображеними у аналітичному та бухгалтерському обліку	Адбуллаєва С.	
6.	Перевірка відповідності прибуткових та видаткових накладних записам в журналі реєстрації	Адбуллаєва С.	

Продовження таблиці 4.4			
1	2	3	4
7.	Перевірка формування первісної вартості товарно-матеріальних цінностей при надходженні	Адбуллаєва С.	
8.	Перевірка невідфактурованих поставок на предмет оприбуткування та відпуск товарно-матеріальних цінностей у виробництво	Адбуллаєва С.	
9.	Перевірка документального оформлення та відображення в обліку оприбуткування корисних матеріалів після ліквідації основних запасів	Адбуллаєва С.	
10.	Перевірка документального оформлення та відображення в обліку результатів переоцінки товарно-матеріальних цінностей	Адбуллаєва С.	
11.	Перевірка документального оформлення товарно-матеріальних цінностей, які знаходяться на відповідальному зберіганні	Адбуллаєва С.	
12.	Перевірка документального оформлення товарів, які знаходяться в дорозі	Адбуллаєва С.	
13.	Перевірка документального оформлення, відображення в обліку та незмінності методу оцінки вибуття матеріалів	Адбуллаєва С.	
14.	Перевірка правомірності внесення змін в облікову політику з питань вибуття товарно-матеріальних цінностей	Адбуллаєва С.	Копія наказу
15.	Перевірка залишків деяких видів матеріалів, з метою уникнення приписок чи надмірного списання	Адбуллаєва С.	
16.	Взаємна звірка даних матеріального звіту з накладними, лімітно-забірними картками з метою виявлення не вказаних у звіті первинних документів, підтвердження облікової ціни, наявності підписів матеріально відповідальних осіб	Адбуллаєва С.	
17.	Перевірка організації контролю за збереженням та використанням довіреностей	Адбуллаєва С.	
18.	Оформлення окремим документом порушень при дослідженні документів, операцій та записів	Адбуллаєва С.	

Відповідно до програми аудиту виробничих запасів спочатку перевіряється наявність виробничих запасів на складі ТОВ «КОМІНВЕСТ». Вибірковим методом звіряється наявність запасів з даними інвентаризаційного опису (таблиця 4.5).

Таблиця 4.5

Звірка за даними інвентаризаційного опису ТОВ «КОМІНВЕСТ»
станом на 31.12.2021 рік

Найменування запасів	Од. виміру	За даними інвентаризації		За даними аудиту		Відхилення
		Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	
Дріт зварювальний д.1.2 x15 кг	кг.	2,6975	16636,44	2,6975	16636,44	-
Дріт нерж. ER-308, в трубах 5 кг, ф.2,4мм	кг.	6,2049	40178,74	6,2049	40178,74	-
Дріт нерж. ф.5.0мм	кг.	0,7332	18949,28	0,7332	18949,28	-
Дріт ОК Tigrod 347Si 1.6x1000 5Kg арт	кг.	4,2913	24280,74	4,2913	24280,74	-
Дріт ОК Tigrod 347Si 2.4x1000 5Kg арт	кг.	5,8084	39032,26	5,8084	39032,26	-
Дріт оміднений зварюв.ER 70S-6 д.1,2 (15 кг)	кг.	0,3965	1893,58	0,3965	1893,58	-
Дріт оцин.термічно-оброблений Ф 0,8	кг.	12,363	6331,06	12,363	6331,06	-
Дріт ст. ОН Н/У т/о ф 6.00 мм	кг.	0,0624	621,86	0,0624	621,86	-
Дріт ст. ОН Н/У оцин. т/о ф1,20 мм	кг.	114,4	1804	114,4	1804	-
Дріт стал.пруж. ГОСТ 9389-75 д.2.5	кг.	0,9867	9297,74	0,9867	9297,74	-

У результаті проведеної перевірки на ТОВ «КОМІНВЕСТ» можна зробити висновок, що кількість запасів на складі відповідає даним інвентаризаційного опису. Наступним кроком в програмі аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є перевірка умов зберігання. При проведенні огляду складських приміщень не було виявлено жодних порушень при зберіганні виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

В результаті перевірки правильності оформлення виробничих запасів не було виявлено помилок, оскільки відпуск запасів оформлювався накладною

вимогою і відповідає записам складського обліку.

При відпуску запасів у виробництво ТОВ «КОМІНВЕСТ», продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за методом ФІФО, що відповідає вимогам П(С)БО 9 «Запаси» і наказу про облікову політику ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Перевірка відповідності даних за залишками виробничих запасів за даними фінансової звітності і за даними аудиту ТОВ «КОМІНВЕСТ» в облікових регістрах наведена в таблиці 4.5.

Таблиця 4.5

Звірка даних облікових регістрів з фактичною наявністю усіх видів виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» на 31.12.2021 р., тис.грн.

Види виробничих запасів	За даними фінансової звітності	За даними аудиту	Відхилення
Сировина й матеріали	2178	2178	-
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	78	78	-
Паливо	34	34	-
Інші виробничі запаси	10	10	-
Всього виробничих запасів	2300	2300	-

Бухгалтерський облік ТОВ «КОМІНВЕСТ» у звітному періоді вівся методом подвійного запису господарських операцій, як це передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Облікова політика ТОВ «КОМІНВЕСТ» була незмінною протягом звітного періоду.

При перевірці було встановлено, що фінансова звітність ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 рік складена на підставі облікових регістрів, дані в яких відображені на підставі первинних документів.

Для більш якісного функціонування підприємства пропонується створити відділ внутрішнього аудиту. Для цього необхідно слідувати рекомендаціям в положенні про відділ внутрішнього аудиту (дод. П) та посадової інструкції

внутрішнього аудитора (дод. Р).

В процесі проведення аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ», внутрішній аудитор повинен буде використовувати такі документи, як звірка за даними інвентаризаційного обліку, звірка за даними фінансової звітності з фактичною наявністю запасів, звірка своєчасного погашення дебіторської заборгованості, звірка повноти сплати дебіторської заборгованості, звірка відображення бухгалтерських проведення, звірка даних первинних документів із записами карток складського обліку, перелік виявлених помилок і порушень при аудиті виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Завершальною стадією аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є складання висновку (аудиторського звіту), який формує вступну, аналітичну та підсумкову частини.

Аудиторський висновок ТОВ «КОМІНВЕСТ» повинен містити такі обов'язкові елементи (рисунок 4.2).

Рис. 4.2. Обов'язкові елементи аудиторського висновку ТОВ «КОМІНВЕСТ»

За результати проведеної аудиторської перевірки щодо виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» аудитор складає аудиторський висновок. Даний документ засвідчується підписом та печаткою аудитора або аудиторської фірми, також цей документ складається в установленому порядку за наслідками проведеної аудиторської перевірки та вказує висновки і рекомендації аудитора

щодо повноти, відповідності та обґрунтованості ведення обліку згідно чинного законодавства і встановленим нормативам щодо систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю господарської діяльності ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Висновки до розділу 4

Проведення аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

План аудиту є підтвердженням відповідності планування і виконання аудиторських процедур, які затверджуються перед виконанням робіт аудиторською групою. План подальших аудиторських процедур відображає рішення, прийняте аудитором відносно тестування операційної ефективності контролю, а також характеру, часу та обсягу запланованих процедур по суті, інші аудиторські процедури, які необхідно виконати для забезпечення відповідності професійним стандартам.

Програма аудиту виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» дозволяє аудитору запланувати для перевірки усі напрямки щодо обліку виробничих запасів, досліджувати правильність, законність та своєчасність облікових процедур щодо виробничих запасів, своєчасно виявляти порушення щодо виробничих запасів. При перевірці було встановлено, що фінансова звітність ТОВ «КОМІНВЕСТ» за досліджувані періоди складена на підставі облікових регістрів, дані в яких відображені на підставі первинних документів.

Для більш якісного функціонування ТОВ «КОМІНВЕСТ» пропонується створити відділ внутрішнього аудиту. Для цього необхідно слідувати рекомендаціям в положенні про відділ внутрішнього аудиту та посадової інструкції внутрішнього аудитора.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведення даного дослідження організаційних та методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ» дозволило нам сформулювати наступні висновки.

Запасами є активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; знаходяться в процесі виробництва ТОВ «КОМІНВЕСТ» з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, а також управління підприємством. Запаси ТОВ «КОМІНВЕСТ» визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і їх вартість може бути достовірно визначена.

Вартість оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2893 тис. грн. (-13,97 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 3829 тис. грн. (+21,49 %). У структурі активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» оборотні активи займають найбільшу питому вагу: 89,41% у 2019 році, 87,52 % у 2020 році та 87,85% у 2021 році.

Вартість матеріальних оборотних активів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 1036 тис. грн. (-7,31 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 4641,6 тис. грн. (+35,31 %).

В цілому скорочення дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» це позитивно, але тільки в частині, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. За 2021 рік спостерігаємо різке збільшення матеріальних оборотних активів, що дозволяє зробити висновок, що значна частина дебіторської заборгованості ТОВ «КОМІНВЕСТ» за 2021 зменшилась у зв'язку зі зменшенням відвантаження продукції, тому це свідчить про зниження ділової активності підприємства і є негативною тенденцією.

Вартість грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 517 тис. грн. (-43,37 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 768,5 тис. грн. (+113,85 %).

Власний оборотний капітал ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 450 тис. грн. (+3,74 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 267,4 тис. грн. (-2,14 %). У % до власного капіталу ТОВ «КОМІНВЕСТ» власний оборотний капітал: 83,06 % у 2019 році, 83,08 % у 2020 році та 80,31 % у 2021 році.

Чистий дохід ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 23748 тис. грн. (-55,75 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 5561,8 тис. грн. (+29,50 %).

Чистий прибуток ТОВ «КОМІНВЕСТ» у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 171 тис. грн. (-24,08 %), а в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшився на 353,7 тис. грн. (-65,62 %).

До складу виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» входять сировина й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, інші виробничі запаси.

Всього виробничих запасів ТОВ «КОМІНВЕСТ» склали у 2019 році 2034 тис.грн, у 2020 році 2050 тис.грн., у 2021 році 2300 тис.грн. Відповідно за 2020 рік виробничі запаси збільшились на 16 тис. грн. (+0,79%), а за 2021 рік збільшились на 250 тис.грн (+12,20%).

На ТОВ «КОМІНВЕСТ» використовується «1С: Підприємство», завдяки чому всі ділянки облікової роботи з виробничими запасами є автоматизованими.

Бухгалтерська служба ТОВ «КОМІНВЕСТ» складається з головного бухгалтера, бухгалтера з обліку запасів, бухгалтера з обліку виробництва, бухгалтера з обліку фінансових операцій та бухгалтера з обліку оплати праці.

Фінансовий облік, документальне оформлення руху виробничих запасів, формування бухгалтерської фінансової звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» здійснюється згідно чинного законодавства.

Для підвищення ефективності використання виробничих запасів нами запропоновано на ТОВ «КОМІНВЕСТ» таку форми управлінської звітності – Управлінський звіт щодо надходження виробничих запасів на ТОВ

«КОМІНВЕСТ», Управлінський звіт щодо вибуття виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

На ТОВ «КОМІНВЕСТ» відсутнє проведення внутрішнього аудиту, а його проведення могло б суттєво вплинути на посилення контролю за обліком виробничих запасів на ТОВ «КОМІНВЕСТ».

Відповідно до програми аудиту виробничих запасів спочатку перевіряється наявність виробничих запасів на складі ТОВ «КОМІНВЕСТ». Вибірковим методом звіряється наявність запасів з даними інвентаризаційного опису.

На основі отриманих аудиторських доказів в процесі аудиторської перевірки виробничих запасів і звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» аудитором сформована позитивна думка, що в бухгалтерській фінансовій звітності ТОВ «КОМІНВЕСТ» немає суттєвих помилок, а вся надана інформація достовірна і правдива. Діяльність ТОВ «КОМІНВЕСТ» ведеться згідно до законодавства, система бухгалтерського обліку ТОВ «КОМІНВЕСТ» відповідає усім законодавчим вимогам. Нами запропоновано на ТОВ «КОМІНВЕСТ» створити службу внутрішнього аудиту, щоб підвищити ефективність прийняття управлінських рішень і посилити контроль щодо операцій із виробничими запасами ТОВ «КОМІНВЕСТ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: Закон України №436-IV від 17.11.2019 р.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: затв. Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999р.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» від 01.01.2012р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України № 2 від 10.01.2007р.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013р.
6. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI VI від 02.12.2010р. зі змінами і доповненнями.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000р.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999р. із змінами і доповненнями від 27.12.05р.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999р.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999р.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: Наказ Міністерства фінансів України № 163 від 07.07.1999р.
12. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014р.

13. Порядок визначення розмірів збитку від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.1996р. зі змінами.

14. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017р.

15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. зі змінами і доповненнями.

16. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: Наказ міністерства статистики України № 193 від 21.06.1996р.

17. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1996 року N 88

18. Цивільний кодекс України Закон України № 435-IV 16 січня 2003 року

19. Баранова А.О., Мельничук Д. П. Аудит: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2017. 246 с.

20. Бержанір І.А., Демченко Т. А., Кістол А. А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. Економічний простір. – 2016. – № 107. – С. 161-168.

21. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / М. І. Беленкова. – К. : Ліра-К, 2014. – 402 с.

22. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік: практикум : навч. посіб. для студ. навч. закл. / Г. В. Блакита, Н. О. Ромашевська. - К. : Центр учб. л-ри, 2010. - 151 с. : табл.

23. Бойцова М.І. Енциклопедія господарських операцій / М.І. Бойцова, О.Н. Вітковська, Т.В. Войтенко і інш. –Х.:Фактор, 2009. – 1216 с.

24. Бондаренко Н.М. Яресько А. М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2014. № 4. С. 273—281.

25. Бондаренко О. М. Порядок проведення аудиту використання виробничих запасів. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2018. Вип. 6. С. 209-211.
26. Бунда О.М., Богдан І.В. Бухгалтерський облік запасів в управлінні підприємством // Менеджер: вісник Донецького державного університету управління : наук. журн. / Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк: ДонДУУ, 4 (73) 2016 - с. 75-83.
27. Бунда О.М., Войналович Н.М. Особливості застосування методів обліку виробничих запасів // Проблеми інноваційно інвестиційного розвитку. - 2017. - № 12, С.103-112.
28. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / Ф.Ф. Бутинець. – 8-ме видання. – Житомир: Рута, 2010. – 912 с.
29. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник / Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Кузь В. І., Кучер С. В. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
30. Верига Ю. А., Плаксієнко В. Я., Кулик В. А. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 509 с.
31. Гайдєнко С. М., Конєнко В. В., Соколов Д. В. Аналіз стану розвитку підприємств будівельного бізнесу України під впливом пандемії covid-19. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 96–104. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.5.96.
32. Гамова О.В., Козачок І.А., Бортник Г.О. Розробка програми аудиту доходів від реалізації готової продукції на підприємстві. Агросвіт: науково-практичний журнал. Вип. 4. 2019. С. 24—31.
33. Гудзенко Н.М., Гибало Ю. В. Виробничі запаси як об'єкт обліку та їх класифікація. Матеріали І Всеукраїнської науковопрактичної конференції молодих науковців. Вінниця, ВНАУ. 2016. С. 28—31.
34. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для вчз / Н. В. Гудзь, П. Н. Дєнчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Центр учб. літ., 2016. - 424 с.

35. Герасимчук М. І., Галиця І. О., Задорожна О. В. Джерела інвестицій та їх економічне регулювання. Ін-т економіки НАН України. 2017. 188 с.
36. Дмитренко А.В., Балась І. В. Економічна сутність поняття виробничі запаси. Економіка і регіон. 2016. № 2 (57). С. 149—152.
37. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319 с.
38. Зоря О.П. Особливості обліково-аналітичного відображення виробничих запасів за національними та міжнародними стандартами в системі управління підприємством. Економіка та держава. 2016. № 8. С.116-118.
39. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 93—105.
40. Китайчук Т. Г., Душкевич В. Г. Особливості різних систем обліку запасів. Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. 2013. Вип. 10(3). С. 293-298. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(3\)__50.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)__50.pdf).
41. Кузьменко О. М. Сутність виробничих запасів та їх класифікація / О. М. Кузьменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal
42. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Підручник. К.: Каравела, 2016. — 544 с.
43. Макаренко А.П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит: навч.метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. — 184 с.
44. Матвійчук М. З. Облік запасів: управлінський аспект оптимізації. Інноваційна економіка. 2017. № 9. С. 180-185. - URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_9_28.pdf.
45. Матюшенко О. Ю. Методика аналізу виробничих запасів на прикладі підприємства будівельної галузі // Молодий вчений, 2015. №4. С. 115-122.
46. Меліхова Т. О., Федоров І. О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства. Агросвіт. 2018. № 2. С. 63—70.

47. Меліхова Т. О., Ніколаєнко Н. С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава. 2017. № 1. С. 51—55.
48. Нікуліна Т., Патрикан М. Проблемні питання гармонізації національних і міжнародних стандартів щодо обліку запасів. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2016. № 10. С. 86-98.
49. Очеретько Л. М., Федоряк А. В. Удосконалення програми проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на підприємстві // Сталий розвиток економіки. 2017. № 2. С. 233-239.
50. Парфентій Л. А. Методичні підходи до аналізу товарно-матеріальних цінностей. Теорія та практика обліку, контролю й аналізу товарно-матеріальних цінностей, 2016. №4. С. 247-270.
51. Пархоменко В. К. Удосконалення бухгалтерського обліку запасів. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 7-8. С. 2-4.
52. Пашкевич М. С., Шишкова Н. Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Дніпро: НГУ, 2017. 182 с.
53. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88—101.
54. Принада І. В., Назарчук О. Д. Сучасні проблеми обліку виробничих запасів на підприємстві. Наука й економіка. 2016. Вип. 3. С. 64-67. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nie_2014_3_10.pdf.
55. Рогова Д. О. Мета та стадії проведення аудиту виробничих запасів. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 16. С. 168-171.
56. Рубан Л.О., Рубан Л. О. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 34. С. 319—324.

57. Семенова С.М. Облік запасів в країнах ЄС на прикладі Франції. Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації : матеріали III Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції 20 квітня 2017 р. Ч.I. – Одеса: ОНЕУ, 2017. С.234-236.

58. Сметанко О.В. Узагальнення результатів роботи служби внутрішнього аудиту. Економічні науки. 2017. №6 С. 10-18

59. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.

60. Шквір В. Д., Загородній А. Г. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті : підруч. Л.: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 404 с.

61. Шубіна С.В., Губар І. А. Бухгалтерський облік виробничих запасів: порівняльний аналіз НП(С)БО та МСФЗ Вісник Університету банківської справи. 2015. 2(23). С. 154-157.

62. International Standards on Auditing (ISA). URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu>.

ДОДАТКИ